

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 1.50
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2.50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Koplarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, nevrnjenost
pisma se ne sprejema. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Koplarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

K jesenskemu zasedanju

Belgrad, 16. septembra.

Vlada je pripravila v smislu svojega mandata material za jesensko zasedanje narodne skupščine. Delo — to je mandat sedanje vlade in zato je povsem razumljivo, da so skrbi vlade osredotočene v tem cilju. Razumljivo pa je tudi, da tisti, ki hočejo padec vlade, nočejo njenega dela in se raje postavljajo s kilometrske dolgi izjavami. Dolge izjave pa postavljajo že dolgočasne, zato ne izgubijo prilike, da bi ne zgrabili naši opozicionalci po privlačnejšem sredstvu — po senzacijah.

Običajna vrnitev N. V. kralja v Belgrad je bila že senzacija. »Vreme« je vedelo že v nedeljo poročati, da je povratek strogo političnega značaja in da stojimo pred novim razčiščevanjem političnega značaja, ki naj bi privedel do nove vlade. Senzacija je pa bila v prestolici le enodnevna. Kajti kraljeva vrnitev ne pomeni ničesar izrednega.

Zdi se, da so prišli tudi napačni tolmači Steedovega pisma do sape in do časa, da so pismo natančneje prebrali in videli v njem svojo obsodbo. Angleški publicist Steed je imel kot bivši dopisnik londonskih »Times« z Dunaja mnogo prilike, da se je izvršno seznanil s vprašanjem Jugoslovancev in poleg Scotus Viatorja najtopleje zagovarjal samostojno državo in skupno sožitje Jugoslovancev. Steed je Anglež, kjer je tudi opozicija državotvorna, Anglež, ki se je mnogo ukvarjal z domačo državo in se zlasti bavil z vprašanjem medsebojnega razmerja med dominijoni angleške imperije in materjo-domovino ter prišel do zaključka, da je glavna vez medsebojna ljubezen, vera v skupno domovino in poštenost, viteštvo mišljenja. Koncem koncev so te lastnosti državljana povsod podlaga močne države in zato se ni čuditi, da želi Steed — vkljub malo nenavadni obliki pisma in nalogovljenja, — da pridejo tudi jugoslovanski državljani do tega spoznanja. Da je te nauke toplo položil na srce opoziciji Radič-Pribičevićevega kova, ni treba dokazovati. Že pokojni Radič je dobival stalno izte nauke iz Londona... Da bi pa bilo Steedovo pismo res kaka politična senzacija, pa se po hipnem navdušenju zaveda sedaj tudi opozicija. Ne samo, da se je končno malo vglasila v vsebino; Steed je naš velik prijatelj in ga cenimo vsi, kljub temu pa je in ostane — angleška zasebna oseba, ki izraža privatna mnenja in nobena politična stranka, najmanj pa vlada, ne more imeti drugega vidika, ko presoja tako pismo.

Ko je prišlo to pismo na stran, so se vprle sem in tja begajoče oči v mnogo napovedano sejo širšega odbora narodne radikalne stranke. Tisti, ki so do zadnjega govorili o izključitvi Velje Vukičevića iz stranke, so se sami ustrašili te trditve. Radičevci sami niso pretirali z njim vezi, kar pomeni, da računajo z njim, vsaj kot voditeljem radikalnega kluba. Res je, da razmere v radikalni stranki še niso razčiščene. To pa je zadeva radikalov samih. In če se pripravljajo pristati Velje Vukičevića na odločno besedo, kar kaže zlasti sobotna izjava ministra ver Cvetkoviča, potem se pač čuti ta struja dovolj močno, da sicer reorganizira, obenem pa ne cepi stranke. Brez dvoma pa bi trdna in enotna radikalna stranka lažje vršila svojo tradicionalno državniško delo v naši državi kot deljena skupina. Da gre v naši državi brez radikalov težko in da se glavni odbor najbrže ne bo spustil v kako separatno akcijo proti Vukičeviću in v prid opozicijski KDK, pa je že vnaprej jasno vsakemu, kdor le malo pozna zgodovino Srbije in povelje Jugoslavije!

Jasno določiti, kaj nam bo prinesla jesen in bodoče parlamentarno zasedanje, pa ni lahka stvar. Tudi politika je življenje in politika živi kot človek. Brez nadaljnjega pa je že danes gotovo, da mora priti naprej do prijateljskega dogovora, če naj se vzame v roke kaka državniška akcija, ki bo imela za posledico kako spremembo vlade ali pa ustave. Vlada in vlada morata vedeti, na kaj bi se pri teh spremembah naslanjala, z drugimi besedami: Opozicija mora preiti iz fantastičnih gest v resničnost življenja ter točno navesti predloge, ki naj bi bili v prid narodu in državi, obenem pa izvedljivi v realno-političnem pogledu. Ako bi opozicija vztrajala v svoji trdnosti in goli opoziciji, se vlada pač ne more ozirati na to, da je toliko in toliko Radič-Pribičevićevih poslancev izven parlamenta ter bo delala tudi daljšo dobo s sedanjo večino.

Vse drugo, kar se piše in ugiba, so prazne časnikarske in politične kombinacije. Cetrtna koalicija izvršuje složno in uspešno

Vlada je prijateljica Hrvatov

Mačkov socialni in gospodarski bojkot bo škodoval samo Hrvatom

n Belgrad, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Vaš dopisnik se je dalje časa razgovarjal s članom vlade o aktualnih političnih vprašanjih. Na vprašanje Vašega dopisnika, kaj misli o dr. Mačkovih izjavi o bojkotu, je g. minister odgovoril:

»V Zagrebu vlada še vedno prepričanje, da je vlada četverne koalicije naperjena proti njim in Hrvatom. Poudariti pa je treba, da nobena vlada dosedaj ni bila Zagrebu toliko naklonjena kot sedanja. Če proglašajo dr. Maček socialni in finančni bojkot, naj ve, da s tem ne bo zadel niti najmanj Srbov ali države, kakor on misli, ampak da bo to škodovalo le Hrvatom samim. Vlada je podpirala in hoče podpirati prečanske gospodarske kroge ter je podprla v Dalmaciji Zadržno zvezo s 50.000.000 Din, da bi je rešila težav, v katere bi bila brez vladne pomoči zašla, dasi imajo v njej radičeve večino. Največja napaka, ki jo dela Zagreb, pa je ta, da vežejo zločin 20. junija s srbskim narodom. Dokler ne bo v Zagrebu prenehala ta mentaliteta in psihoza, katera odbija vsak pameten sporazum, ne bodo na Hrvatskem nastopile boljše in znosnejše razmere. Vendar pa kažejo nekateri znaki na ozdravljenje. G. dr. Korošca rišejo kot največjega nasprotnika Hrvatov, dasiravno je ravno njihov največji prijatelj. Strupene Pribičevićeve izjave proti njemu in vladi samo kažejo, da se zaveda, da živi samo še od izjav, ki jih prinašajo časnikarji iz slaščičarn. Ti jim pripisujejo vse preveč važnosti in jim dajejo v listih preveč prostora. Če listi ne bi tiskali teh izjav, ga danes sploh ne bi bilo ne videti ne slišati.«

Nato je nanesel razgovor na NRS. G. minister je dejal: »NRS pričakuje dva dogodka. Dne 19. septembra se bo sestal klubski odbor, dne 24. septembra pa širši glavni odbor. Močna skupina radikalov želi in deluje na to, da se obe skupini pobotata. Predvsem bodo morali vsi radikalni voditelji priti do prepričanja, da je treba izločiti vsa osebna vprašanja. Kolikortoliko se poudarja nespornost med klubom in glavnim odborom. V programu ni razlike. NRS nima takega šefa kot je bil Pašić, ki bi držal s svojo avtoriteto stranko tako skupaj, kot jo je on. Zato je stranki bolj kot kdaj potrebna disciplina, ker edino močna disciplina ji more nadomestiti avtoritativno osebo. Mislim pa, da bosta to klub in glavni odbor tudi uvidela.«

Maček napoveduje bojkot KDK

č Zagreb, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Včeraj je dr. Maček sprejel časnikarje ter jim dejal: Socialni bojkot ni novo, pač pa vsekakor uspešno sredstvo. Kjerkoli Slovenci, Hrvati in Srbi iz prečanskih krajev srečajo človeka, ki še podpira današnjo vlado, ga ne smejo počastiti niti s svojim pljunkom. Opozorjen sem, da ima današnje »Vreme« vest, po kateri se vladni krogi bavijo z mislijo, da bi na socialni bojkot s hrvatske strani odgovorili s finančnim bojkotom. Ta finančni bojkot traja že deset let. Samo da ga dosedaj še niso uradno napovedali. Sicer pa, ako država, državo pa vsekakor zastopa njena vlada, tudi uradno napove finančni bojkot proti Hrvatski, bo Hrvatska odgovorila s finančnim bojkotom proti državi. Kdor ve, koliko daje Hrvatska,

a koliko prejme nazaj, ni dvoma, ko ga bo finančni bojkot težje zadel.

Včeraj popoldne je sprejel časnikarje tudi Svetozar Pribičević. O socialnem bojkotu, ki ga pripravlja KDK, je izjavil sledeče:

V začetku izjave najprej ozmerna dotičnega člana vlade, ki je označil ta sklep KDK kot boljševizem, z ničvrednežem. Nihče nas ne more prisiliti, da vzdržujemo socialni promet z nositelji današnjega režima in da vzdržujemo kakršnekoli poslovne zveze z njihovimi prijatelji. Naši javnosti pa moram sporočiti samo, da je skrajni čas, da se z nositelji današnjega režima borimo, kakor smo se borili pred vojsko z režimi Rakoczaya, Rauhca in Cuvaja.

Vilder se je obrnil na Prago

v Praga, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Hrvatski poslanec Vilder je siopil v stik s prijateljskimi češkimi politikmi, da bi se začela posredovalna akcija med Belgradom in Zagrebom. Izjavil je, da seveda ne more biti govora o kakršni uradni posredovalni akciji. Razgovarjal pa se je z odličnimi zastopniki češke agrarne stranke in dr. Kramarjevo stranke, dalje s predsednikom poslanske zbornice Malypetrom, z ministrom Hodžo, ki sta oba agrarca, in s tajnikom predsednika Masaryka Šamalom. Mir med Belgradom in Zagrebom se

more skleniti samo tedaj, če bi Belgrad končno storil dejanja, ki pomenijo resničen sporazum. Sedanja vlada mora izginiti in napraviti prostor novi provizorični vladi, ki bi bila sestavljena z uradniki ali politično neeksploziranimi osebnostmi. Ta vlada bi morala omogočiti svobodne volitve in še le narodna skupščina, ki bi izšla iz teh volitev, bi smela izvesti revizijo ustave. Vest praških listov, da je bil Vilder sprejet v avdienci pri Masaryku, se uradno demantira.

Trumbić razlaga Steeda

č Zagreb, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Predsednik HFSS dr. Trumbić je dal danes izjavo o znanem Steedovem pismu. V izjavi pravi, da je hotel g. Steed s svojim pismom postaviti v razpravo pred celim svetom vprašanje naše države. Njegova kritika izhaja iz njegovega prepričanja in to je pri Steedu vedno vzpodbuda v javnem delu, da ta država s takšno vladavino ne opravičuje svojega obstoja v mednarodni skupnosti. Dr. Trumbić misli, da to ni izključno Steedovo mišljenje, nego da je to izraz širšega javnega mnenja. (!) V to meri tudi oni stavek, v katerem Steed ugotavlja, da je naše osvobodjenje nastalo z milijonskimi žrtvami zavezniških vojakov. Končno misli Trumbić, da je Steedovo mišljenje o jugoslovanstvu kot skupnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev posledica tega, ker Steed v poslednjih par letih ni pobliže spoznal naših razmer. Končno pravi Trumbić, da so dogodki 20. junija zabeležili novo zgodovinsko razdobje in se vprašuje, ali je kdo, ki bi se tega zavedal tostran Save in Drine.

mandat, podeljen ji od vladarja; uživa slej ko prej popolno zaupanje obeh ustavnih faktorjev in ogromne večine naroda. Veleizdajniški koraki in Berlinu in Zenevi, sumljivo hvaležje Mussolinija in ljubimkovanje s separa-

De'o v odborih

n Belgrad, 17. septembra. (Tel. »Slov.«) Za 24. septembra ob 9. uri dopoldne je sklicana seja finančnega odbora. Dnevni red je sledeči: 1. Določitev tečaja za izvršne nabave na račun reparacij. 2. Odobritev podpore mestnemu glavarstvu v Brodu na Savi. 3. Uredba o začasnem gospodarskem svetu. 4. Uredba o izrabljanju vodnih sil. Kakor znano sta v tem odboru od Jugoslovanskega kluba poslancev Smodej in Pušenjan. — Odbor za proučevanje zakonskega predloga proti korupciji je sklican za 24. septembra ob 10. uri dopoldne.

Danes je imel ob 4. uri popoldne sejo zakonodajni odbor. Predsedoval je Kosta Timotijević. Na dnevnem redu je bila določitev dnevnega reda prihodnje seje, ki se bo vršila jutri ob 4. uri popoldne.

Tarifni odbor de'u'e složno

n Belgrad, 17. septembra. (Tel. »Slov.«) Tarifni odbor pri prometnem ministristvu, katerega važnost se od dne do dne veča, je da-

tističnimi akcijami, zlasti kar se tiče Dalmacije, so našli tudi med narodom odgovarjajočo obsodbo. Opoziciji bo zmanjkalo celo besed in polom njene skrajnosti je neizbežen. Pribičević ji nudi pri tem res vso podporo,

nes deloval po odsekih. Navzoči so bili člani odbora iz Belgrada, Zagreba, Ljubljane, Sarajeva, Splita in Skoplja. Na tem sestanku ni bilo opaziti nobene abstinence, katero je kazal Zagreb na zadnjem kongresu gospodarskih zbornic in organizacij.

N. Vel. Kralj v Belgradu

n Belgrad, 17. septembra. (Tel. »Slov.«) Včeraj ob 11. uri dopoldne se je vrnil v Belgrad z dvornim vlakom Nj. Vel. kralj. Na kolodvoru sta ga sprejela predsednik vlade g. dr. Korošec in mestni upravnik g. Manojlovič. Z vrnitvijo Nj. Vel. kralja v Belgrad bo postal stik med vlado in kraljem živahniji.

Priznali smo novo Albanijo

n Belgrad, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Iz Tirane poročajo, da je včeraj dobil belgrajski odpravnik poslov od belgrajske vlade naročilo, da notifikira v imenu naše države priznanje kraljevine Albanije in njenega kralja Zogua. Danes je odpravnik poslov izvršil to priznanje ministru za zunanje zadeve kraljevine Albanije. Bil je takoj sprejet v avdienco pri kralju Zogu. Kakor smo že poročali, bosta Francija in Anglija priznali Albanijo za kraljevino še ta teden. Akt naše vlade sloni na načelu, da je notranja zadeva Albanije, kakšno obliko naj ima država in je zato novo monarhijo brez odloga priznala. Priznanje pa v ostalem niti ne nasprotuje nameram zapadnih vellesil. Naša država je novo monarhijo priznala samostojno.

Deset let solunske fronte

n Belgrad, 17. septembra. (Tel. »Slov.«) Proslava desetletnice prebitja solunske fronte se bo vršila v Belgradu 6. do 8. oktobra. Dnevni red proslave je sledeči: 6. oktobra sprejem zastopnikov iz inozemstva in družtev iz tuzemstva. 7. oktobra predavanja po vseh solah in vojašnicah o prebitju solunske fronte in njegovem pomenu za našo državo. Isti dan se bo vršil slavnostni sprevid vseh društev. Popoldne bo francosko predavanje o prebitju solunske fronte v častniškem domu. 8. oktobra dopoldne se bo vršila velika revija in zahvalna služba božja ter parada vojaštva na Banjiškem polju. Te svečanosti se bodo korporativno udeležile vse organizacije, ki sodelujejo. Po končani reviji bo kosilo na prostem in ljudska veselica za vse delegate iz vse države. Vsa narodna, dobrodelna, prosvetna in druga društva iz cele države, ki se želijo udeležiti te proslave, se naprošajo, da pravočasno, to je 25. septembra, pismeno sporočijo odboru za proslavo desetletnice prebitja solunske fronte število udeležencev. Delegacije društev iz notranjosti države imajo za prihod in odhod na te svečanosti brezplačno vožnjo na železnicah in ladjah. V Belgradu morajo biti 6. oktobra dopoldne. Pisarna odbora se nahaja v poslojpu vojnega ministristva.

„Narodni val“ zaplenjen

č Zagreb, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Današnji »Narodni val« je priobčil protest Srbov in prečanskih Hrvatov v Severni Ameriki proti dogodkom 20. junija. V protestu je odstavek, v katerem se hujska proti Srbom na revolucionarni način. Razumljivo je, da je državno pravdnistvo »Narodni val« radi takega pisanja zaplenilo.

Slovenec umorjen v Zagrebu

č Zagreb, 17. septembra. (Tel. »Slov.«) Danes so našli mrtvega v lastni hiši, ki mu je služila tudi kot trgovski lokal, Slovenca iz Celja 61 letnega Alojzija Skorjanca, ki ga je umoril neznan razbojnik in ga oropal. Pokojni Skorjanec je bil zelo spoštovan radi svojega poštenja in dobrega srca.

Kozaki in komunisti v laseh.

č Zagreb, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Včeraj so ruski kozaki priredili na dirkališču na Cernomeru svoje tekme. Na potu je prišlo do neljubih dogodkov, ki so jih vprizorili komunisti iz mržnje proti ruskim emigrantom. Sumljivi elementi so navalili na kozake, jim odnesli zastavo ter jo zažgali. Ti dogodki so napravili neugoden vtis. Naglašja se, da je to v poslednjem času že druga demonstracija, ki ni bila na mestu. »Riječ« piše, da so pri tej demonstraciji sodelovali hrvatski omladinci in med vrstami pravi, da se borba tako ne more voditi. Dalje pravi list, da ni res, da bi bili zažgali srbsko zastavo, ker so Rusi imeli svojo rusko zastavo.

Aristide Briand, minister za zun. zadeve:

Svetovni mir in razorožitev

V zadnjem času se o razorožitvi stalno govori. Briand je brez dvoma glavni politik kontinentalne zunanje politike. Ne dvomimo, da bodo izvajanja Brianda zanimala vse naše čitatelje. — Op. ur.

Ali je trajni svetovni mir brez razorožitve mogoč? Preden skušam dati odgovor na to vprašanje, ki vznemirja ves svet, bi rad opozoril, da beseda razorožitev, ki jo danes breme stalno v dnevnih listih, ni pravi izraz za cilj naše sedanje mirovne politike. Ne gre za razorožitev, ampak za omejitve oboroževanja. Omejitve oboroževanja pa ni cilj, ampak le sredstvo, da pridemo do miru. Volja po miru mora biti obstojeca pri vseh posameznih vladah, ohranitev mira pa mora biti cilj njihove politike.

Kar se tiče moje osebe, sem postavil vso svojo moč v službo svetovne mirovne ideje. Vse moje stremjenje gre za to, da se najdejo pota in sredstva, da se tesneje navežemo narodi drug na drugega. Če pa hočemo doseči kak cilj s celim srcem, potem moramo imeti tudi pogum, da to javno priznamo. Če hočemo resničen mir, potem se ne smemo ustrašiti izgovoriti besedo mir. Mi moramo čim pogosteje klicati to besedo v svet, jo razlagati, prodrati v njen globlji pomen in uporabiti vso umetnost prepričevanja, da postavimo vsebino miru v pravo luč. Čim bolj bo prišel pomen besede miru v duhove človeštva, čim bolj bomo s to besedo združili tudi predstavo napredujočega zblizevanja med narodi z omejitvijo našega oboroževanja, tem prej bomo ustvarili tisto mirovno ozračje, ki ga danes svet tako nujno potrebuje. Kdor hoče mir, ta mora besedo mir glasneje izraziti kot besedo vojna.

Zelja po miru pa se da združiti z željo po varnosti; s tem hočem reči, da ne sme noben narod postati žrtev svoje lastne velikodušnosti. Pred vojno se je izrek »če hočeš mir, pripravljaj vojno«, mnogo uporabljal. Ali po pravici? Listam po straneh svetovne zgodovine. Če si predstavljam vse krvoprelitve, katero najdem na vsaki strani, potem pridem do prepričanja, da nisimo na pravi poti, če sledimo tem besedam. Zdi se mi, da je neizogibno, da moramo spremeniti naše stališče do miru, če hočemo napredovati v zavarovanju miru.

Že uvodoma sem poudaril, da se, ko se govori o razorožitvi, rabi napačen izraz, ker mi danes ne gremo za razorožitvijo, ampak za omejitvijo oboroževanja. Pristavil bi, da je taka politika popolnoma v soglasju z velikimi mednarodnimi pogodbami. Čl. 8 pogodbe o Društvu narodov pravi n. p., da priznajo člani Društva narodov, da je popolnoma nemogoče ohraniti svetovni mir, če se ne omeji oboroževanje na mero, ki je potrebna za narodno varnost in za obveznosti iz mednarodnih pogodb. Če smo mi spravili v sklad mero našega oboroževanja z zahtevami naše nacionalne varnosti, potem smo se ravnali popolnoma v zmislu pogodbe o Društvu narodov.

Francija ni zamudila nobene prilike, znižati oboroževanje. Francija je že preje in ne da bi bila zavezana po posebni pogodbi in četudi vse vprašanje še ni rešeno mednarodno, prostovoljno znižala že večkrat mero vojaškega oboroževanja in zmanjšala svoje brodogradne dejanske za 50 odstotkov, armado pa za 45 odstotkov. Današnji vojaški proračun Francije je, zračunan v zlatih frankih, za 200 milijonov zlatih frankov nižji kot pred vojno. Če pomislimo, da se po svetovni vojni silovito pomnožili izdatki za vzdrževanje armad in brodogradnja, za spopolnitev oboroževalnega in zrakovnega materiala, potem moramo priznati omejitve, ki si jih je Francija prostovoljno naložila. Da se je znižal vojaški rok, je itak že znano.

Če se danes narodi, ki so člani Društva narodov, ne morejo odločiti do ostreje omejitve svojega oboroževanja, potem je delen vzrok v tem, da leži vzhodno od Poljske mogočna država, ki ima rada na jeziku besedo razorožitev, ki pa ponosno govori o neizmerni vojaški moči svoje armade. Vlastodržci te države ne zamudijo nobene prilike, da ne bi povedali svetu, da se ta moč v slučaju potrebe zlahkoto zviša na 2 milijona mož. Za zapadno Evropo obstoja utemeljena nevarnost, ki ovira, da razoroževanje ne gre še dalje.

Nič manj pa ni cela francoska zunanja politika načelno mirovna. Pri vseh priložnostih stavi naša država vse svoje moči, da se organizira mir. Mnogo korakov se je v tej smeri že storilo. Nevarnost kakšnega spopada danes daleko ni tako velika kot preje. Napetost med narodi, ki jo je rodila svetovna vojna, je izginila. Narodi so našli točko, kjer se lahko snidejo. Shajajo se na konferencah, delajo skupno na misli svetovnega miru in sklepajo trgovinske pogodbe. Nikakor ne trdim, da smo našli v Društvu narodov orodje, ki za vedno onemogoča kako vojno, trdim pa, da smo prišli naprej. Če primerjamo današnji svetovni politični položaj s tistim pred petimi leti, opazimo takoj, da smo zelo napredovali. Najvažnejši korak za organizacijo svetovnega miru je bil po mojem mnenju protokol iz leta 1924, četudi ga še niso sprejeli vsi zainteresirani narodi. Jaz sem eden očetov tega protokola in sem ponosen na to, da sem ga brez nadaljnega podpisal. Protokol označuje vojno za zločin in tistega, ki jo zlobno začne, za zločinca.

Obtožuje napadalca in ga preganja. Smisel protokola je v tem, da se z vsemi razpoložljivimi sredstvi prepreči izbruh vojne. Vsekakor pa predvideva za vsak narod, ki je napaden, pravico, da se z vsemi sredstvi brani. To-

Kdaj bo Porenje izpraznjeno?

Vspreh pogajani je ta, da se pogajanja ne bodo prekinila

v Zenevi, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Pogajanja v Zenevi med Nemčijo in državami, ki so zasedle Porenje, so se ugodno končala. Uspeh je boljši, kakor se je moglo pričakovati po slabem razpoloženju. Do preloma namreč ni prišlo, in kakor pravi komunikacije, je prišlo celo do sporazuma, čeprav samo do sporazuma, da se bo razpravljalo dalje. Vsekakor pa je mogoče ugotoviti sledeče: Začela se bodo uradna pogajanja o zahtevi Nemčije, da se ima najprej izvršiti popolna izpraznitev Porenja. Priznava se potreba sporazuma in ureditve nemških reparacijskih dolgov in da je za to potrebna ustanovitev komisije strokovnjakov. Razen tega se ima ustanoviti komisija za ugotovitve in poravnave. Ali bo ta lokarna komisija z neomejenim rokom ali pa nadzorna oblast za zasedene kraje samo za prvotno določeno dobo do leta 1935, se bo odločalo še le pri pogajanjih. Komunikacije ne pove nič o tem, ali bodo pogajanja za izpraznitev zvezana s pogajanjimi finančne narave. Ker je težko verjeti, da bi Nemčija plačala, preden bi dosegla izpraznitev, se zdi, da je v zvezi med obema vprašanji nastal nekak preokret; Francija je doslej vedno izjavljala, da brez plačila ne bo izpraznitve, Nemčija pa je to medsebojno zvezo odločno odklanjala. V praksi se bo ta stvar najbrže razvila tako, da se bo najprej ustanovila komisija strokovnjakov in da najbrže o drugih stvareh ne bodo govorili, dokler ne bo mogoče presojeti razvoja teh strokovnjajskih pogajanj.

Briand je optimist

Briand je po končanem skupnem zajtrku podal francoskim časnika nekaj nekatere izjave, katere reasumira Havas tako: Srečni izid razgovorov, katerega bi se morale odkrito veseliti vse udeležene države, omogoča končno ureditve celotnega vprašanja, ki že dolgo zaposluje mednarodno politiko. Razume se samo ob sebi, da se bo Porenje izpraznilo šele tedaj, če pride do končnega sporazuma v vprašanjih, ki so s tem v zvezi. Že sedaj pa se lahko z odkritim zadovoljenjem ugotovi prisrčnost in medsebojno zaupanje. Briand bo nazval odstopovanju nemškega državnega kanclerja Müllerja ostal tukaj še nekoliko dni. Smatra se, da bo to priliko porabil za to, da se bo sporazumel z drugimi vladami o sestavi komisije strokovnjakov in o bazi pogajanj. — Po vesteh lista »Senvoa«, ki je na razpolago francoski delegaciji, se zdi, da se bodo pogajanja, ki so se včeraj dogovorila na konferenci šestih držav, neposredno začela. List celo domneva, da so se na včerajšnji razpravi začela pogajanja o izpraznitvi Porenja.

Stališče nemške vlade

v Berlin, 17. sept. (Tel. »Slov.«) O proučevanju reparacijskega vprašanja stoji nemška vlada na stališču, da bi razgovor o tem bil primeren in koristen tudi z nemškega stališča.

Milijon ljudi brez strehe

v Newyork, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Orkan, ki je v četrtek in petek divjal nad Portoriko in v soboto težko poškodoval Bahamske otoke in tamošnje glavno mesto, je v nedeljo popoldne dospel do Floride in je divjal med Miami in Jupiterom. Videti pa je, da je sila viharja polagoma postala manjša. Vendar pa je napravil precejšnjo škodo in raztrgal kabel, tako da je brzojavni promet s celino prekinjen. Iz Portorika prihajajo sedaj prvi opisi o obsegu katastrofe. Po dosedanjih poročilih je bilo tam 200 mrtvih, vendar pa se cenijo število mrtvih najmanj na 1000. Siromašnejše prebivalstvo je izgubilo vse svoje premoženje. Begunci prihajajo v Havanno. Živi-

Najprej z Rimom, potem z Beogradom

v Atene, 17. septembra. (Tel. »Slov.«) Venizelos je potrdil, da hoče Grška imeti najboljše odnose z vsemi državami, posebno pa s svojimi sosedi. Grški, kakor tudi vsem državam je potreben dolgoleten mir, da se izleči vojna škoda. »Ethnos«^c doznava, da je podpis italijansko-grške pogodbe zagotovljen. Podpis pogodbe s Turčijo se bo izvršil po rešitvi oškodninskega vprašanja. Potovanje Venizelosa v Beograd bo uvedlo jugoslovansko-grška pogajanja. V grškem ministrom svetu je nastala kriza radi vprašanja, kdo naj zastopa ministrskega predsednika v času njegove odsotnosti. Vojni minister Sofulis, znan pristaša Venizelosa, je dobil večino glasov, notranji minister pa, ki je namestništvo zahteval zase, je zagrozil z demisijo. Nato se je ministrski svet zedinil na to, da Venizelos nihče ne bo zastopal. — Podpis italijansko-grške pogodbe pripisujejo italijanskemu pritisku, da se ne bi Grčija pred Italijo sporazumela z Jugoslavijo. Vendar pa so tudi jugoslovansko-grška pogajanja v do- brem teku v kljub silnim italijanskim intrigam.

rej celo ta protokol, ki predstavlja najradikalnejši korak k organizaciji miru, ne zahteva absolutne razorožitve, ampak le omejitve oboroževanja; kajti brez vsakega orožja je tudi bramba nemogoča.

Vse eno je, ali se ta debata o reparacijah vrši diplomatskim putem ali pa v komisiji strokovnjakov. Vsekakor se hočejo izogniti temu, da bi se razprave v Zenevi ukinitile. Če bi Francija ne bila pripravljena vpoštevati nemško naziranje v kontrolni komisiji, bi se mogel seveda sprejeti samo tak predlog, o katerem bi se moralo dalje razpravljati od vlade do vlade.

Nemci ostanejo še v Zenevi. Nemška delegacija v Zenevi, ki jo vodi državni tajnik Schubert, ostane še v Zenevi, in ker so pogajanja za izpraznitev Porenja uradno končana, se bo pečala samo še z delom Društva narodov. Državni kancler Müller bo imel jutri v Baden-Badenu razgovor z zunanjim ministrom dr. Stresemannom ter bo v četrtek dopoldne prišel v Berlin. Potem se bo določil tudi čas nameravane seje brambnega odbora nemškega državnega zbora.

Dawesov načrt bodo odpravili

v Pariz, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Smatra se, da so pariški listi o stvarni vsebini ženevske konference poučeni zelo pomanjkljivo. Pred vsem piše »Matine«, da o ureditvi medzvezniških dolgov ni govora. Dawesov načrt bo likvidiran in zagotovila se bo končna višina nemških reparacijskih obveznosti. Francija in Anglija bi bili pripravljeni pripustiti nadaljnje zmanjšanje reparacijskih obveznosti. Z likvidacijo Dawesovega načrta bi se pred vsem opustila finančna kontrola v Nemčiji in reparacijski agent Parker Gilbert bi zapustil Berlin. Obenem bi se razveljavile tudi tranše in jamstvene klavzule Dawesovega načrta. V kateri višini naj se mobilizirajo obligacije, o tem ne piše noben list.

V angleških političnih in finančnih krogih pa računajo z gotovostjo s tem, da bo prišlo do francosko-nemškega dogovora o izpraznitvi na podlagi mobilizacije Dawesovih bonov ter železniških in industrijskih obli- gacij. Kot nominalni znesek se imenuje kot prvi obrok 100 milijonov funtov, ki bi se s 5% obrestovanjem izdal po kurzu ne preko 75%.

Bolgarska dobila posojilo

v Zeneva, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Svet Društva narodov je imel danes dopolne sejo pod predsedstvom finskega ministrskega predsednika Procopa. Pokazalo se je, da se proti volji Anglije nič ne more storiti. Ponovno prijavljena vloga zveze katoliških žen, da se imenuje komisija za varstvo otrok, je bila stavljena na dnevni red prihodnje seje. Finančni odbor je dovolil Bolgarski posojilo 4.5 do 5 milijonov funtov za stabilizacijo. Predsednik Procope je k temu spregovoril par besed in želel bolgarski vladi srečo pri tem posojilu. Zastopnik bolgarske vlade finančni minister Molov je podal pomirljivo izjavo in obljubil, da se bo posojilo porabilo v določene svrhe.

la so se podražila za več kot dvojno ceno. Posebno so poskočile cene za riž, moko in stavbni material, in sicer kljub najstrožjim odredbam guvernerja. Škoda se cení na najmanj 100 milijon dolarjev. Predvsem je težko oškodovana letina za limone, sladkor in kavo. Od prebivalstva, katerega je 2 milijona, je polovica ostala brez strehe. — Kolikor se more dosedaj prisoditi položaj v Floridi, tam ni bil vihar niti daleko tako silen, kakor pred dvema letoma. Med Miami in Jupiterom je znašala brzina viharja 90 km. Iz Miami se poroča, da je sila vetra zelo zmanjšana in da so poslopja le malo poškodovana.

Odvetnik Čok aretiran

v Trst, 17. sept. (Tel. »Slov.«) V Trstu je bil odvetnik Čok, ki vodi slovenski pokret v Julijski Benečiji in ki je bil tudi že večkrat poslanec, odpeljan v zapor zaradi protitalijanske propagande. Očita se mu, da je udeležen pri neki aferi zaradi slovenske zastave. V nekem malem kraju v Istri so fašisti odnesli neko dragoceno slovensko zastavo, katere je bila sedaj ukradena. Odvetnika Čoka dolžijo, da je z nekim drugim Slovincem, ki je bil tudi aretiran, odnesel dotično zastavo.

Avstrija priznala albanskega kralja. Zvezni kancler dr. Seipel je z brzojavko sporočil podpredsedniku albanske narodne skupščine, da avstrijska vlada jemlje v vednost ustanovitve kraljevine v Albaniji.

Konferenca nasledstvenih držav. Konferenca nasledstvenih držav je sedaj definitivno določena na dan 12. oktobra na Dunaju. Českoslovaško bosta zastopala ministerjalni svet dr. Brabec in sekijski svetnik dr. Rossi.

Drobne vesti

Dvajsetletnica bolgarske samostojnosti. Iz Sofije javljajo, da se bo 3. oktobra vršila v celi Bolgariji proslava dvajsetletnice proglasitve samostojnosti Bolgarije in desetletnice zasedbe prestola po kralju Borisu. Zato se pripravljajo velike slovesnosti, katerim se bo dal naroden značaj.

Potres v Kalabriji. V Kalabriji je bil včeraj jutraj med 4 in 5 jutraj potres z dvema sunkoma, ki je ljudi preplašil iz spanja. V Brocanu so nekatere hiše dobile razpoke, vendar pa k sreči ni bilo nobenih človeških žrtv.

50 poljskih častnikov v Beogradu. Pod vodstvom načelnika prvega oddelka poljskega generalnega štaba g. Zamojskega je danes prišlo v Beograd 50 poljskih častnikov. Na postaji so jih sprejeli general g. Mihajlovič, pomočnik vojnega ministra gosp. Adamovič, mestni zastopnik in osebe poljskega poslanstva. Gostje ostanejo v Beogradu tri dni.

Za spodobno obleko. Po nalogu Vatikana je nadškof v Alessandriji izdal vsem duhovnikom in šolam njegove škofije nalog, da v bodoče izključijo iz šole vse deklice, katerih obleka ne bi odgovarjala zahtevam skromnosti in dostojnosti ter se ne sme ozirati na socialno stanje dotičnih družin.

Občni zbor hišnih posestnikov

V nedeljo so imeli naši hišni posestniki občni zbor svojega društva v Celju. Udeležilo se ga je okrog sto delegatov. Oblastni odbor je zastopal odbornik dr. Juro Adlešič.

Predsednik je v svojem poročilu omenjal novi stanovanjski zakon in posledice, ki so s to spremembo stanovanjske zaščite nastale. Kot predsednik hišnih posestnikov je seveda zagovarjal tezo, da se stanovanjsko vprašanje ne bo dalo rešiti z raznimi odredbami, temveč le s popolnoma prosto konkurenco v prometu s stanovanji. Hišni posestniki tudi zahtevajo, da mora zidanje novih hiš preiti v zasebno iniciativno in naj bi se javna podpora za zidanje omejila le na to, da pomaga posameznikom postaviti lasten dom. To se je izkazalo v vseh državah kot najcenejši in najsrečnejši izhod iz stanovanjske krize.

Oblastni odbornik dr. Juro Adlešič je v svojih izjavah naglasil, da je oblastni odbor že lansko leto izvil hišno in zemljiško posest od vsake obdačbe in da hoče tako delati tudi v prihodnje. Prosil je hišne posestnike, naj podpirajo javna stremjenja pri zidanju novih hiš in toga- devno akcijo oblastnega odbora. Dalje je izjavil, da je resnično mogoče odpraviti stanovanjsko bedo le z zidanjem novih hiš in se to dosedanje izjemno gospodarstvo ni obneslo. Apeliral pa je, naj bodo hišni posestniki glede najemnin zmerni, zlasti pri delavcih in državnih nameščencih, ki so najslabše plačani.

Podprala sta občni zbor zastopnik Zveze hišnih posestnikov g. Čačkovič in predsednik Društva hišnih posestnikov v Celju.

Sledili so referati: O novem davčnem zakonu, ki stopi v veljavo s 1. januarjem 1929, ki prinaša hišnim posestnikom precejšnjo olajšavo, ker se bo državni hišni davek od najemnin znatno znižal. Dalje o odpravi člena 69 finančnega zakona, za kar se je društvo borilo skupno z Župansko zvezo za Slovenijo.

O denarnem prometu je poročal društveni blagajnik Janko Jeglič. Clanarina ostane 5 Din. — Izvolil se je nato dosedanjí odbor s predsednikom Frelhom.

Predsednik je nato še poročal o novi davščini, ki sta jo sklenila občinska sveta v Ptuj in Mariboru, ki znaša 100 odstotkov od viškov najemnin nad zlato pariteto. To pomenja enostavno konfiskacijo dotičnih dohodkov. Hišni posestniki so sicer proti previsokim najemnina, toda smatrajo, da so včasih posestniki revnejši kot najemniki. Zlasti so v bednem položaju poselnice-vdove z družinami, ki nimajo nobenega drugega preživitka kot dohodek od hiše in bi za te slučaje taka konfiskacija bila nesocialna. Hišni posestniki so poudarjali, da je taka davščina po njihovem mnenju celo proti ustavi.

Razprava o gasilstvu je postavila zahtevo ir predlog, naj se gasilstvo razširi po celi državi in ustanovi državna zveza gasilcev.

Po občen zboru so imeli hišni posestniki v Celju skupen obed, popoldne so pa priredili izlete v celjsko okolico.

HMELJ.

Nürnberg, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Dovož hmelja 1050 bal, prodanih 200 bal po sledečih cenah: tržni hmelj 160—192 mark, Hallertau 220—270, virtemberski 225. Razpoloženje neizpremenjeno.

KOVINE.

v London, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Baker: per kasa 63.5, tri mesece 64.0625, Elektrolit 70.25. Best Selected 66.5, Strone 94. Cin: per kasa 213.375, tri mesece 211. Svinec: bližnji 22, tuji 21.6875. Cink: bližnji 24.5, tuji 24.625. Aluminij: tuzemski 95, inozemski 100. Antimon reg.: 59.5. Bela pločevina: 18.125. Živo srebro: 24. Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. Wolfram: 15.875. Platina: surova 17. Srebro: 26. Zlato: 84.11.5.

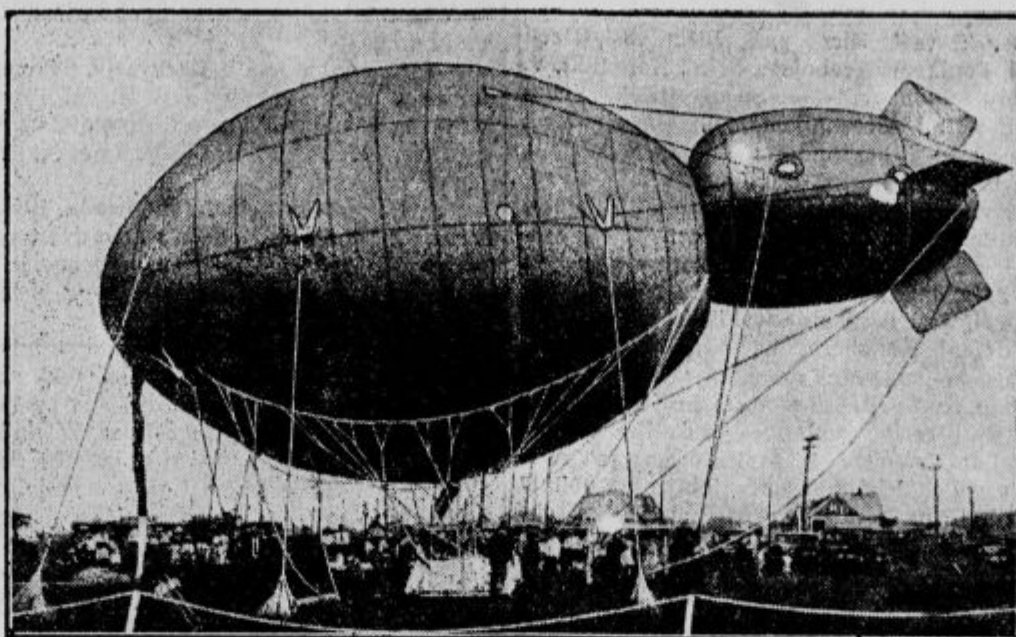
Dunajska vremenska napoved. Zelo verjetno se močne padavine, hladno in megleno vreme.

Novosadska vremenska napoved. Oblačno. Veasih dež. Temperatura se bo nekoliko znižala. Močnih vetrov ne bo.

Svet v slikah

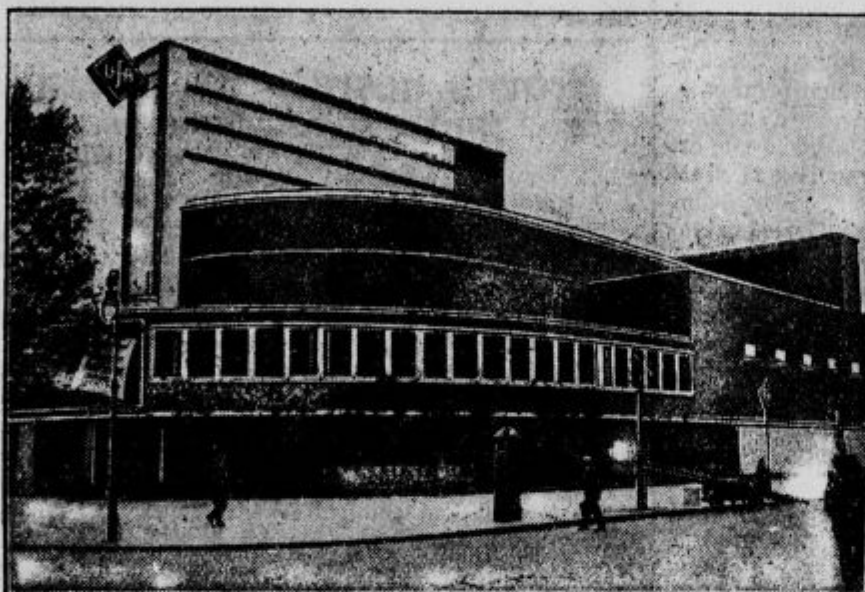
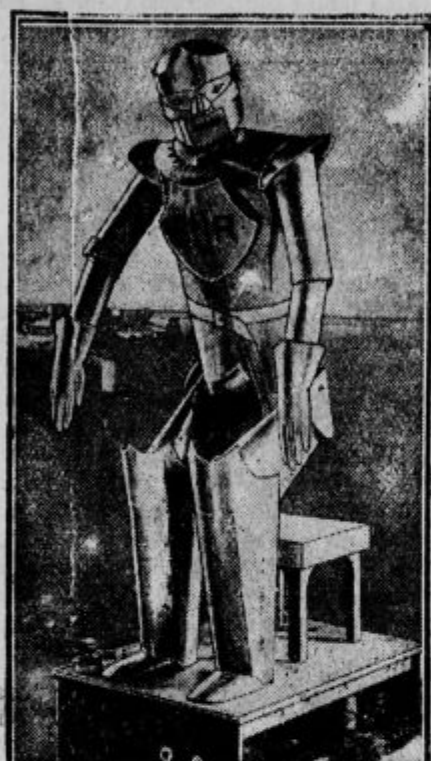
Laurent Eynac, novi francoski minister za zrakovplovstvo, ki namerava reorganizirati vse francosko zrakovplovstvo.

Najmanjši vodljivi zrakovplov sveta. Amerikanec M. Corbett je skonstruiral vodljivi zrakovplov, ki je dolg le 18 m in ima v premeru 9 m, težak je pa 340 kg in nosi lahko 225 kg. Te dni so napravlili z njim prve uspele polete.

Dr. Steidle, vodja avstrijskega »Heimwehra«. Za dne 7. oktobra je sklicala ta organizacija v Dunajsko Novo mesto demonstracijo 20.000 svojih oboroženih članov, kar je vzbudilo med socialisti veliko ogorčenje in bati se je spopada.

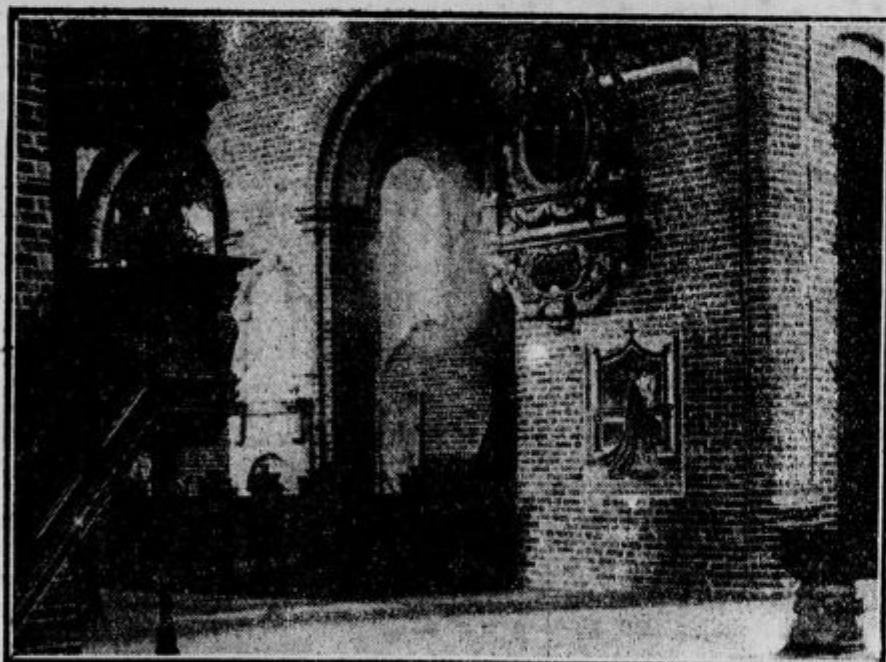

Najmodernejšo kino-gledališče v Evropi, ki ga je zgradilo pred kratkim znano nemško filmsko podjetje »Ufa« v Berlinu.

Načrt novega Zeisovega planetarija, ki ga bodo zgradili v zooškem vrtu v Moskvi.

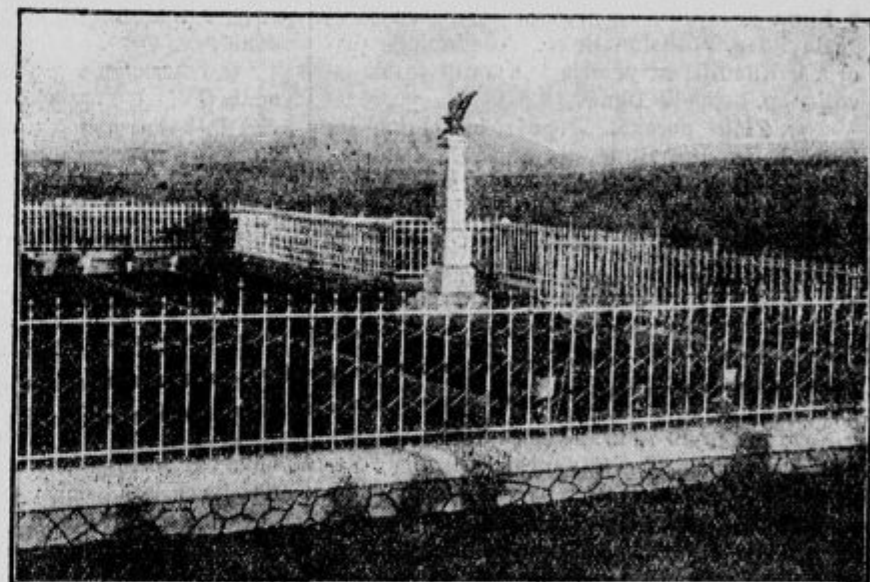
Na levi: »Robot«, umetni človek, ki ga je skonstruiral angleški inženjer Richards in ki vzbuja na sedanji londonski inženjski razstavi največjo pozornost. Ta »Robot« je govoril celo otvoritveni govor na inženj. razstavi (seveda s pomočjo radia) ter se more na povleje tudi premikati.

Grob danske kraljice Dagmar, rodona iz češke dinastije Přemislav. Grob obišče 16. t. m. večja češkoslovaška deputacija.

»Kdaj pa pridem že na vrsto jaz, dragi zeti, saj bomo vendar zamudili vlak?«

Spomenik 44 v Kragujevcu ustreljenim Slovakom bivšega 71. trenčinskega avstrijskega polka. Grob obišče v kratkem večja češkoslovaška opozicija.

Oddih od samega sebe

Na veliki stekleni verandi je bilo troje natakarjev pa en sam gost.

Ta edini gost je sedel pri oknu in se ni ozrl, ko sem prišel še jaz. Spoznal sem koj, da ni naš človek in tudi sicer sem vedel, da je Američan, ki ga od vseh narodnosti koj razločiš kakor škorca od ščinkavcev.

Ali naj ga popišem, kakršnega nam predstavljajo karikature? Na kratko ostriženi lasje, gladko obrito lice, za las tenke ustnice, mahedravo truplo z dolgimi nogami in mahajočimi suhimi rokami, vivček v ustih, križasta obleka in tako dalje? Ni treba opisa!

Dvakrat sem prehodil verando, dognal, da je osemnajst nezasedenih miz in je le ena zasedena, in sem se usedel za zasedeno mizo, nasproti gostu, ki ga nisem nič pozdravil. Ta se tudi zdaj ni nič ozrl name. Dolgočasno je gledal po dolini. Pa se tudi jaz nisem nič zmenil zanj. Prišel je natakar, jaz sem nekaj naročil. Nato je bilo vse tiho.

Slednjič me je pogledal moj sosed in dejal, namignivši proti hišam:

»Kakšno pusto gnezdo je tole!«

Govoril je angleško; jaz sem odvrnil po naše:

»Ze mogoče; tudi meni ni všeč.«

»Pa ste tudi pri nas v Ameriki videli taka pusta zdravilišča?«

»Kako pa veste, da sem bil kdaj v Ameriki?«

»Mislim si.«

»Tako, tako!«

Potem sva spet molčala. Čez nekaj časa se oglasi Američan:

»Ali se Vam zdijo naša moderna zdravilišča brez pomena?«

»Brez pomena, ne morem reči. Deset dobrih je, devetdeset jih je pa za nič. Tako mislim.«

»Kakšno pa bi moralo biti zdravilišče, da bi se Vam zdelo dobro?«

»Skomizgnil sem z rameni.«

»Časih, ko sem bil še ladijski zdravnik, sem razmišljal o tem.«

»Ladijski zdravnik ste?«

»Sem bil.«

Zdelo se mi je potrebno, da se predstavim. Nato se je tudi oni malo zgenil na stolu in dejal:

»Mister Stefenson. Olje in nafta. Njujork, Millwaukee, St. Louis in Trinidad. No, torej — kakšno bi bilo Vaše zdravilišče?«

»Ah, saj ni nič! Sanje, neumna misel!«

»Neumna misel je lepa. Pri vas je vse prav, a premalo je neumnih misli. Pridni ste, a preveč posnemate druge. Vašim podjetjem manjka tisto nekaj, kar človeka preseneti. Američanstvo je boljše.«

»Tako pravite?«

»Tako je!«

Nejevoljen sem bil in nisem nič rekel.

»Torej?« je vprašal nestržno.

»Mister Stefenson, če bi Vam hotel govoriti o svojem načrtu, bi potrebovala mnogo časa. In slednjič me niti ne bi razumeli. To ni za Vas.«

»Casa imava dovolj, razumel Vas bom in tudi zame je,« mi je odvrnil.

Pa sem se razvnel in dejal:

»Torej Vam v kratkim obrisih povem. Resimo, da je moje zdravilišče že tu in mister Stefenson bi prišel k meni kot gost.«

»Imenitno! To je razumljivo!« je vzkliknil.

»Kako se imenuje Vaš sanatorij?«

»Oddih od samega sebe.«

»Kako?«

»Oddih od samega sebe.«

»To ni pripravno ime. Človek si ne more ničesar misliti pri tem. Ne vleče.«

»Mister Stefenson, če mi že kar vnaprej ugovarjate, Vam ne bom nič več govoril o svojem zdravilišču. Da pa ne razumete kaj naslova, je pa prav tisto, kar je novo in dobro.«

»Well; ne bom govoril. Poslušam.«

»Torej: Nekje na svetu, recimo tu ob hribu, je zdravilišče, »oddih od samega sebe«. Tudi mister Stefenson, ki je obiskal že mnogo zdravilišč, pa ni bil nikoli povsem zadovoljen, je slišal praviti o tem zdravilišču, in ker je bilo tako nekaj posebnega v imenu, je sklenil iti tja. Mister Stefenson je odpotoval s sedmerimi kovčgi in dvema slugama.«

Sosed mi je prikimal: »Dobro. Vi vse uganete.«

»Prišlec zagleda v bližini mesta gozdove,

hribčke, vrtove — vse obdano z obzidjem, ki ne more nihče videti čezenj. Koj mu je jasno: »Aha, ob tem obzidju je konec sveta, tu je poseben svet zase.« Ena sama vrata so. Tu je napis: »Oddih od samega sebe.« Mister Stefenson, ki ga spremljajo trije vozovi, pozvoni pri vratih. Z globokim glasom udari zvon. Tedaj se prikaže hišnik in odpre. Hišnik ni oblečen tako, kakršni so sluge sicer; ima široke hlače, sandale, bluzo z odprtim ovratnikom in je razoglav. Nič se ne prikloni; pravi: »Ljubi moj, malo veste o tem zdravilišču, ker ste tako ropotijo pripeljali s seboj. Bodite tako dobri in pustite strežnike in prtljago kje v mestu. Pojdite Vi sami z menoj, sami, kakršni ste!«

Mister Stefenson se precej razhudi ob takih besedah, vendar bi rad rešil to uganko in videl, kaj da bo. Zato odslovi spremstvo in vstopi v veliko počitniško domovje življenja. Vrata se zapro. Hišnik ga odvede navkreber po aleji samih lip. Na desni in levi so travniki in obdelana polja. Ob koncu drevoreda stoji majhna, kakor za puščavnike pripravljena hišica, ki jo obdaja bršljan. V hišici je ena sama, udobno opremljena soba z dobro posteljo, pisalnikom in s preprostim, okusnim pohištvom in slikami. V to sobo odvede hišnik gospoda Stefensona in reče: »Ostanite, dragi moj, dva dni in dve noči tu. Preberite te liste, ki so na pisalniku in opišite svoje lastno življenje in trpljenje. Napišite tudi, kaj Vam o sebi ni všeč in zakaj ste prišli semkaj. Čez dva dni pride zdravnik k Vam, ki bo

Kaj je novega

KOLEDAR

Torek, 18. september. Jožef Kupertin, Zofija, Irena. — Po pravoslavnem koledarju: 5. september, po židovskem 4. I. 5689. (V soboto so imeli novo leto.)

ZGODOVINSKI DNEVI

18. septembra: 1869 je umrl v Celovcu pisatelj prof. Anton Janežič. — 1837 se je rodil narodni gospodarski organizator in buditelj štajerskih Slovencev Mihael Vošnjak. — 1841 se je rodil ruski pisatelj Mihael Dragomanov. — 1426 je umrl slikar Hubert van Eyck. — 1783 je umrl matematik Leonhard Euler. — 1786 se je rodil pesnik Justinus Kerner. — 1806 se je rodil pesnik Heinrich Laube.

★ Veliki župan dr. Vodopivec je službeno odpotoval v Belgrad, vsled česar odpadejo sprejemi strank do sobote 22. septembra.

★ Za dekana dekanije Smarje pri Jelšah je imenovan g. Franc Lom, župnik v Smarju pri Jelšah.

★ Imenovanje v politično-upravni službi. Imenovan je za pripravnika v 9. stopnji I. kat. pri velikem županu v Mariboru Stefan Törnär iz Gomilice v Slovenski Krajini.

★ Imenovan je za okrajnega šolskega nadzornika za okraj Smarje pri Jelšah g. Černigoj, šolski upravitelj v Stoprcih. Dosedanji nadzornik g. Šumer je imenovan za šolskega upravitelja v Smarju pri Jelšah.

★ Šolske vesti. V stalno državno službo so sprejeti sledeči dosedanja kontraktualni učitelji, oziroma učiteljice: Anton Maslu na Turjak, Pelagija Bekar-Kantjut v Rovtjah, Vekoslav Benko v Laškem, Ivan Mercina v Starem trgu, Anton Berce na Viču, Silvester Cerut v Zalogu, Leopoldina Kos v Smartnem pod Sm. goro, Jakob Rojec v Škofji Loki. — Elo Čampa, učiteljica v Zameškju, je ministrstvo prosvete prestavilo v Zidani most.

★ Umrl je v soboto g. Anton Gajšek, gostilničar in trgovec v Prozinski vasi 1 pri Storaht pri Celju. Bil je dobro znan in zelo priljubljen daleč naokoli. Pogreb bo danes dopoldne.

★ Za naše župane se je zavzela »Županska zveza za ljubljansko oblast« tudi glede poziva k orožnim vajam. Vsestranski občinski posel jih opravičuje, da jih vojaška oblast oprosti orožnih vaj. Zveza je poslala tozadevno vlogo na merodajno mesto.

★ Sedmina po pokojnem župniku Janezu Debelaku bo v sredo, 19. septembra, ob 10 v St. Juriju pri Grosupljem.

★ Sprememba pri usmiljenih bratih v Kandiji. Generalna kurija Usmiljenih bratov v Rimu je izvolila za svojega delegata za Jugoslavijo p. Vilibalda Belca, dosedanjega priorja v Kandiji; za priorja v Kandiji je bil izvoljen p. Leopold Danev.

★ Zlata poroka. V podružni cerkvi na Zvirčah, župnija Hinje, sta obhajala zlato poroko Anton in Ana Meglen, oba pravi vzor krščanskih staršev.

★ Nova avtobusna zveza. Med Novim mestom in Ljubljano ter Novim mestom in Zagrebom je vpeljana avtobusna zveza delniškega prometnega društva »Tapred« v Zagrebu. Iz Novega mesta odhaja avtobus ob 5 zjutraj in pride v Ljubljano gl. kol. ob 8. Popoldne odhaja avtobus iz Ljubljane gl. kol. ob 4 in pride v Novo mesto ob 7. Iz Novega mesta v Zagreb odhaja avtobus ob 4.45 zjutraj in pride v Zagreb ob 8.30, iz Zagreba pa odhaja popoldne ob 3.45 in pride v Novo mesto ob 7.34. Ustavi se proti Ljubljani v Bršljinu, Potočarski vasi,

Malenski vasi, Mirni peči, Biški vasi, Dečji vasi, Ponikvah, Trebnjem, Brezi, Koreniti, V. Gabru, Radohovi vasi, Stični, Dragi, Višnji gori, Gatini, Grosupljem, Selu, Smarje-Sapu, Lanišću, Škofljici, Rudniku, Ljubljani dol. kol., Ljubljani Marijin trg, Ljubljani gl. kol. — Proga proti Zagrebu: ustavi se v Kandiji, Ratežu, Mokrem polju, Gradišču, St. Jerneju, D. Prekopi, Kostanjevici, Malem Mraševem, Cerkljah ob Krki, Brežicah, Catežu, Čateških toplicah, Ribnici, Jesenicah ob Savi, Bregani, Bistracu, Sv. Heleni, Samoboru, Sv. Nedelji, Podsusedu, Stenjevcu-Jankomir, Stenjevec Dolnji, Vrapče Dolnje, Kustošiji, Černomeru in Zagrebu.

★ Otvoritev oblastne strežniške šole v Ljubljani. V soboto, 15. septembra, se je v zmlu uredbi, ki jo je sklenila ljubljanska oblastna skupščina, otvorila oblastna strežniška šola v predavalnici zavoda za socialno higiensko zaščito dece (paviljon splošne bolnice, vhod iz Lipičeve ulice). Brez blestečih zunanjosti, brez povabljenih gostov se je izvršila ta slovesnost v vsej skromnosti, a ob navzočnosti nepričakovano visokega števila gojenk in gojencev. Oblastni odbornik dr. Breclj je na kratko označil naloge in namene oblastne zdravstvene uprave, poudaril, da bo strežniška šola nudila dovolj prilike, da si vsak gojenec pridobi tekom prvega leta dovolj znanja in tekom drugega leta dovolj spretnosti za bodoči poklic, da pa mora poglavito usposobljenost vsak doprinesiti in imeti že seboj: požrtvovalno pripravljenost in iskreno krščansko ljubezen do bližnjaka. Nato je vodja strežniške šole šef zavoda dr. B. Dragaš podrobno razložil pravilnik za strežniško šolo, ki ga je izdal oblastni odbor. Redni pouk se je pričel v ponedeljek 17. septembra. Poleg dr. Dragaša bodo poučevali vsuče prof. dr. Jan. Plečnik, šef higienskega zavoda dr. Ivo Pir in asistent dr. M. Kamin. Vežbanje gojenk in gojencev, ki jih je sprejetih že 35, pa bodo vodili primarni posameznih oddelkov v bolnicah.

★ Zapuščina. V Ameriki, država Ohio USA, je umrla Franciška Sabian — Sabijan (morda Fabjan, Habjan), testamentarično zapustivši svoje premoženje 1. rimsko-katoliški cerkvi sv. Emerika, 2. sinu Stevi Balcingerju in 3. bratu Stevi Balcingerju. Pozivata se dediča, naj se javita izseljenškemu komisariatu v Zagrebu, Kamenita ulica 15, zaradi nadaljnje ukrepitev glede realizacije te zapuščine. Obenem se naproša vsakdo, kateremu sta omenjena dediča znana, naj to javi izseljenškemu komisariatu.

★ Prepovedani knjigi. Knjiga Alfreda Rapaporta »Au pays des martyrs«, ki je izšla v francoskem jeziku v Parizu, in knjiga »A kapitalismus Hanyatlas«, ki je izšla v madjarskem jeziku v Budimpešti, sta v naši državi prepovedani.

★ Izpraznjeno je poštarsko mesto v Medvodah (IV. r.). Prosilci za to mesto naj vlagajo s 5 Din kolkovano prošnjo na pošto in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani.

★ Kuponska trgovina trdke Jiem. Trdka »Manufacture Jiem« iz Annesy (Haute Savoie) pošilja v našo državo pisma, s katerimi vabi ljudi, naj kupujejo ure po kuponskem (lavinskem) sistemu. Ker je v naši državi tako trgovanje prepovedano, je naročilo ministrstvo poštam, da take pošiljke v zmislu mednarodne poštne konvencije vračajo kakor nedovoljene sprejemni pošti na Francosko.

★ Madjarski grof Benjovski, ki mu je naša vlada odvzela po prevratu 420 hektarjev v D. Miholjevcu v Slavoniji, je tožil našo državo pri sodišču v Haagu in dobil svoje posestvo vrnjeno. Posestvo je bilo dosedaj naseljeno z dobrovoljci.

★ V mestu Senti v Bački je nastalo zadnje čase več velikih požarov, o katerih so ugotovili, da so morali biti vsi podtaknjeni. Oblasti so mnenja, da gre tu za večjo požigalsko tolpo, ki jo sedaj iščejo.

★ Vojvodinski kmet — prvi zasebnik v naši državi, ki ima letalo. Pred dnevi je prišel v belgrajsko tovarno zrakoplovov Vlakovič starejši kmet, ki se je predstavil kot Jovan Gajnovič iz Silbaša v Bački. Prosil je tovarnarja, naj mu pokaže novo letalo »Sv. Jurij«. »Sv. Jurij« je namreč dne 6. septembra sodeloval pri letalskem dnevu ob priliki proslave prestolonaslednikovega rojstnega dne. Tovarinar, ki ga vsak dan nadlegujejo radovedneži, je odvedel kmeta v hangar, kjer je mehanik ravno snajl letalo. Kmet se je zanimal za jakost in zmogljivost motorja in zvedel, da ima letalo 20 konjskih sil. Ko je dobil na vsa svoja vprašanja odgovor, je na presenečenje tovarnarja rekel, da hoče letalo kupiti. Po kratkem pogajanju je bila kupčija sklenjena, letalo zarano in kupljeno za 150.000 Din. Tako je postal bogat kmet iz Silbaša prvi zasebnik v Jugoslaviji, ki ima lastno letalo. Letalo bodo opravili te dni v Silbas, kjer ga bo zastopnik novosadskega Aero-kluba preizkusil in izročil novemu lastniku.

★ Poskušni samoumor Slovenca v Zagrebu. Delavec Ivan Osojnik, doma iz Brežic, si je v nedeljo popoldne v Zagrebu v svojem stanovanju pognal v glavo kroglo iz revolverja. Hudo ranjenega so prepeljali v bolnico. Njegovo stanje je brezupno.

★ Velika nevihta je razsajala v soboto nad Šibenikom. Trajala je nad eno uro. Vihar je

prevrnil mnogo dimnikov in povzročil v mestu veliko škodo.

★ Električna struja ga je ubila. V Zagrebu se je na Paromlinski cesti v neki mali gostilni v soboto smrtno ponesrečil delavec Anton Novak. Zgrabil je na dvorišču za električni vod, ki ni bil dobro izoliran in električna struja ga je ubila.

★ Trgovska šola v Daruvarju. Trgovinski minister dr. Spaho je podelil občini Daruvar v Slavoniji dovoljenje za otvoritev dvorazredne trgovske šole. Učno osebje bo imenoval trgovski minister.

★ Železniška nesreča pri Brodu. Blizu D. Vrbe pri Brodu sta trčila v soboto dva tovarna vlaka. Ena lokomotiva in več vagonov je iztirilo. Škoda je znatna, poleg tega pa je bil še promet oviran za štiri ure.

★ Bučar, Zgodovina starega veka za II. razred srednjih šol, nova, okrajšana izdaja, je pravkar izšla v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Cena vezani knjigi Din 38. — Ciril Pregelj, Nageljki, III. višja stopnja. Zbirka je pravkar izšla v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani in velja Din 26.

★ Župni uradi se opozarjajo na današnji oglas glede ugodnega nakupa lepe obhajilne mize.

★ Pri haemeroidih, zaprtju, ranitvi črevesa, tvorih, krvavenju debelega črevesa, pritisku vode, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, utripanju srca ter omotici dosežemo z uporabo naravne »Franz-Josef« grenčice vselej prijetno polajšanje, večkrat pa celo popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni

Grozna nesreča na železniški progi na Glincah

VČERAJ ZJUTRAJ SE JE SMRTNO PONESREČIL MIZARSKI POMOČNIK FRANC KOKALJ. — ŽENA SPOZNA TRUPLO MOŽA PO KOSIH OBLEKE.

O grozni nesreči, ki se je pripetila v noči od nedelje na ponedeljek na železniški progi na Glincah, se je razširila vest že včeraj na vse zgodaj po Viču, Rožni dolini, Glincah in kmalu nato se je razširila tudi po Ljubljani ter je vzbudila povsod mnogo sočutja z družino ponesrečenega mizarskega pomočnika Franca Kokalja, očeta šestih otrok.

Včeraj ob pol 6 zjutraj so telefonirali iz čuvajnice na železniškem prelazu v Glinški ulici policijski stražniki na Viču, da leže na progi razmesarjeni deli človeškega trupla, le deloma zaviti v raztrgane kose vojaške obleke. Iz policijske stražnice na Viču so telefonično obvestili policijsko ravnateljstvo v Ljubljani. Kmalu nato je odšla na prizorišče grozne nesreče policijska komisija, ki so jo tvorili gg. višji okrajni nadzornik Podreberšek, zdravnik dr. Živko Lapajne ter nekateri stražniki. Tej komisiji se je priključila vojaška komisija, obstoječa iz zdravnikov dr. Ravnika, dr. Puca, dežurnega narednika Rudolfa Ključca in več sanitetskih vojakov s sanitetnim vozom vred.

Strahovite najdbe komisije.

Kakih dvajset korakov od prelaza v Glinški ulici v smeri proti Viču je komisija našla glavo ponesrečenca. Glava je bila popolnoma razbita ter so ji izstopili možgani, ki so se pri udarcu razbrizgali na vse strani. Kakih 50 korakov od čuvajnice proti Viču pa je komisija našla peto vojaškega čevlja, iz česar je sklepala, da je ponesrečenec zašel najbrže tu pod vlak, ki ga je vlekel dalje v smeri proti Ljubljani in mu raztrgal truplo na kose. Novih petdeset korakov v smeri od prelaza proti Ljubljani pa je komisija našla truplo najprej na levo nogo, le malo dalje pa na popolnoma golo moško truplo, seveda brez glave, ki so jo našli že prej, pa tudi brez leve roke in brez obeh nog. Še sto korakov naprej je komisija našla še drugo nogo. Vlak je moral vleči ponesrečenca v dolžini kakih 250 korakov s seboj. Dalje je komisija ugotovila, da je moral ponesrečenca povoziti

tržaški brzovlak,

ki prihaja ob 1.10 v Ljubljano. Nekaj minut pred tem časom se je nesreča na Glincah tudi morala pripetiti.

Pregledali so še v vsej dolžini progo na obeh straneh ter našli ob železniškem nasipu kos vojaških hlač s hlačnim žepom. V žepu je bila listnica, v kateri se je nahajalo 80 Din denarja ter več že odprtih zasebnih pisem, naslovljenih na Franca Kokalja. Poleg pisem se je nahajalo tudi povabilo na sodišče za včeraj radi neke zapuščinske zadeve.

Približno ob 8 zjutraj se je pri ogledu na kraju nesreče prijavila naenkrat neka ženska, ki je povedala, da je Franciška Kokaljeva, žena še vedno domnevne ponesrečenca Franca Kokalja. Franciška Kokaljeva je odšla, kakor vsak delavnik, včeraj zjutraj v tobačno tovarno na delo, kajti zaslužek njene moža ni zadoščal za preživljanje številne družine. Vso noč je prebela v strahu za svojega moža, ki ga ni hotelo biti od nikoder in zjutraj, ko se je zglasila v tovarni pri svojem mojstru g. Dejaku, ji je ta povedal, da so našli na železniški progi v Glinški ulici truplo neznanega moškega. Temna slutnja je objela prestrašeno ženo:

»Kaj, če je to moj mož?«

je bila njena prva misel. Hitro si je izprosila za dopolndne dopust in odšla na kraj nesreče. En sam pogled na razcefrano vojaško obleko ji je zadoščal, da je spoznala v njej lastnino svojega moža!

RAZITAVA TISK

7.-21. OKTOBRA 1928 *

predpisujejo v mnogih slučajih vsak dan zjutraj in zvečer pol kozarca »Franz-Josef« vode. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. — 8823

★ Nov način pranja: Perilo se namoči za nekaj ur ali vobče preko noči, nato pa se pol ure kuha v raztopini Radiona. Na ta način se pretvarja mučno pranje v zabavo.

★ Krasn izbira bluz, otroških oblek po nizki ceni. Krištofič-Bučar, Stari trg 9.

»Moj Bog, — moj mož!«

je vzklila v prvi grozi. Le s težavo se je posrečilo članom komisije potolažiti za nekaj trenutkov njen obup. Pokazali so ji grozno izkaženo glavo njenega moža in zopet je spoznala v okrvavljenem obrazu poteze njega ki ji je bil toliko let tovariš v življenju.

Ponesrečeni Franc Kokalj, mizarski pomočnik, je bil rojen l. 1882 v Klečah v občini Dol in je pristojen na Viču. S svojo družino — bil je oče šestih otrok — je stanoval na Glincah, Tržaška cesta 15. Dne 15. t. m. je odšel k orožnim vajam in je bil pridelen k topničarskemu polku. V nedeljo je dobil od svojega vojaškega predstojnika dovoljenje, da sme spati, ker je družinski oče, doma. Dobil je tudi enodnevni nedeljski dopust. V ponedeljek zjutraj pa bi se moral zglasti spet pri svoji četi. V nedeljo ob pol 3 je bil doma kake pol ure. Bil je zelo dobro razpoložen in se je ves čas šalil s svojimi otroci. Nato je odšel v Ravnikarjevo restavracijo v Rožni dolini, kjer je našel več svojih tovarišev, ki so bili ravno tako kot on, poklicani na orožne vaje. Tu so spili pet litrov vina, nato pa so odšli proti Ljubljani. Kokalj je obiskal zvečer najbrže še več ljubljanskih gostiln, kajti ob pol 12 zvečer ga je našel stražnik Dolinar v Nunki ulici tako vinjenega, da ni vedel ne kam, ne kod. Stražnik ga je spremil do stražnice, kjer pa so ga odpustili in mu je stražnik nato pokazal smer proti Viču. Kokalj je ves čas vihtel v rokah vojaško dovolilnico, da sme ponoči izostati iz vojašnice. Kako je Kokalj zašel na železniško progo, še ni ugotovljeno, saj je imel na Tržaški cesti neposredno pot do doma. Morda si je Kokalj zaželel še nekaj pijače in je hotel iti v Rožno dolino pogledat, če je še kaka gostilna odprta ter je pri tem prekorčil železniško progo, kjer ga je doletela grozovita smrt. Na vsak način pa je ugotovljeno, da gre pri tem slučaju le za nesrečo in ne morda za samoumor ali za zločin.

Vest o strašni nesreči je privabila včeraj na kraj nesreče mnogo ljudi, ki so si ogledovali progo in okrvavljena ter z možgani obrižgana mesta na progi. Truplo ponesrečenca so včeraj odpeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

DIJAK BREZ DIJAŠKEGA KOLE-DARJA — OBRTNIK BREZ ORODJA

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN

V noči na sredo: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

© Pusto nedeljsko vreme. Ze par dni sem v Ljubljani z malimi presledki neprestano dežuje. Tudi zadnja nedelja je stala v znamenju pustega in dolgočasnega vremena, ki že sliči pozno jesenskemu. Dotim se je dopolndne še nekako »držalo«, je takoj v prvih popoldanskih urah nastopil spet neizogiben dež. Po ulicah je zato bilo skoroda mrtvo in prazno. Tembolj pa so se polnile kavarne in kinematografske dvorane. Dosti ljubljancev je pa kljub deževnemu vremenu pohitel v okoliške gostilne, zlasti na Posavje. Oba mestna omnibusa sta bila stalno prenapolnjena. Niso se mogli zvršiti vsi, ki so hoteli ta dan z novim prometnim sredstvom na Jezico in Črnuče. Vselej jih je nekaj moralo počakati prihodnjega voza.

© Promet z omnibusi. Splošno prevladuje mnenje, da se bo omnibusna vožnja mestni

Častiti duhovščini

prporočamo ravnokar došle površnike, hubertus plašče, pelerine in črne zim-ske suknje po najnižjih cenah.

FRAN LUKIČ, Ljubljana, Stritarjeva ul.

prebral, kar ste napisali in Vam bo povsem na razpolago. Medtem Vam bom jaz prinašal jedace in pijače. Če Vam ne bo všeč, kar je v listih, če se ne boste hoteli oddehniti od samega sebe, tedaj visi pri vratih ključ za glavna vrata. Pustite ključ znotraj in zaloputnite vrata od zunaj. Za oskrbo teh dveh dni Vam ni treba nič plačati. Veselilo nas bo, da ste bili vsaj enkrat pri nas. — Tako bo govoril hišnik in pustil začudenega Stefensona samega.

Stefenson bo še v potniškem plašču sedel za mizo in začel brati. Ne morem zdaj natančno povedati, kaj je v teh listih, le nekaj omenim, n. pr. »Premisli svoje življenje in vse, kar ti je dalo: delo, počitek, zabave in pregrehe kot nekaj, kar te je utrudilo in kar ti bo spodjedilo moč«. Izbebi se vsega tega, izprezi se, oddehni se. Predvsem se izbebi malika, ki si se mu vsak dan žrtvoval; izbebi se svojega tako nežno ljubljene-ga jaza. Sleci ga in mu odvzemi vso navlako, katero si mu z velikim pomanjkanjem priskrbel; odvzemi mu blesteče naslove, slast po vživanju, oblast nad denarjem in vsa druga sredstva za vladanje! Tu me je moj poslušalec prekinil: »Prosim, ne govorite tako na visoko, duhovno! Povejte vse bolj preprosto, jasneje!«

(Dolaj)

občini dobro obnesla in vse sode so edine v tem, da bo treba staviti v promet še par takšnih voz. Izkazalo se je, da dva voza na dosedanj progi Ježica—Vič nikakor ne bosta mogla zmagovati prometa, ob nedeljah zlasti ne. Če upoštevamo še bližajočo se jesen in zimo, ko je vreme za peš-hojo sploh nepriljavno, je jasno, da bo treba vpostaviti še tudi druge proge v bližnjo okolico, kakor n. pr. St. Vid, D. M. Polje, Hrušica, Tomačev, ter iste oskrbeti z zadostnimi omnibusi. Kakor nam je znano, so naročeni doslej še štirje slični vozovi, kakor sta ta dva, ki že vozita na Ježico in Vič. Mestni očetje pa se bavijo ravno te dni z načrti, kako ves omnibussni promet postaviti na široko in rentabilno podlagi. Uvesti se nameravajo tudi mesečne dijaške, uradniške in delavske karte.

Seja občinskega sveta bo danes ob petih popoldne.

Občni zbor pomočniškega zbora gremija trgovcev v Ljubljani. Člani navedenega zbora so prejeli vabila za občni zbor, toda začudenje je bilo, kako je mogoče, da se najavlja začetek istega ob 7 zvečer, ko vendar gospodje dobro vedo, da je ob tej uri večina trgovskih nameščencev še zaposlena v trgovinah, ki so po novi »Naredbi« (o delovnem času) raje še čez to uro odprte. To vprašanje stavimo merodajnim gospodom, ki naj razmislijo o tem, kako naj bo trgovskim nameščencem omogočeno, da se pravočasno udeležijo sklicanega občnega zbora. — Prizadeti trgovski nameščenci.

Zaradi ponovnega nastopa za odpravo nočnih davščin na goste v gostilnah in kavarnah se sklicuje shod na torek, dne 18. septembra 1928 v gostilniške prostore g. Kavčiča na Privozu ob 3 popoldne. Obenem se bo obravnavalo o cenah prehrane v gostilnah, katere bo nato magistrat uradno objavil. — Načelstvo Gostilniške zadruge.

Poizkušnja samoumora hrvatskega delavca. V soboto zjutraj se je na postaji v Škofljici pripetil nenavaden poizkus samoumora. Z dolenskim jutranjim vlakom se je vozil v Ljubljano tudi 42 letni delavec Ivan Rubes iz Kastva. Ta se je nenadoma odločil za prostovoljno smrt. Narezal si je z britvijo vrat ter se vlegel na tračnice, da bi ga vlak povozil. Vlak se je pravočasno ustavil, hudo ranjenemu Rubesu pa so nudili prvo pomoč. Prepeljali so ga nato v ljubljanski rešilni avtomobil v bolnico. Njegovo stanje je zelo resno.

Maribor

Shodek... V soboto smo pa imeli sijajno »Manifestacijo Maribora za KDK«. Zborovalcev je bilo reci in piši 400—450. Torej res sijajna udeležba; to pa seveda samo ob začetku shoda, ker je po Puceljevem govoru število zborovalcev začelo kar kopneti. Sedelo je 266 teh najzvestejših. Govorili so dr. Košutič, Metinos, Pucelj in dr. Kramer. Povedali niso seveda nič novega, vse kakor na pamet iz »Jutra«. Ti smentani klerikalci posebno Pucelju niso dali miru. Z bridkostjo je potožil začudenim zborovalcem, s kakšno veliko muko je postal poslanec. In res, težko je pehati se za gumjaste kroglice, posebno pa med Slovenci, ki ne zaupajo zlahka. Topot pa je Pucelj imel majhno smolo; dogodilo se je namreč, da je dobil črno piko. Zapletel se je namreč v svojem govoru tako zelo, da je proglasil dr. Korošca celo za voditelja prečanske fronte, če bi se namreč priključil njemu — no, dr. Pucelju seveda. To pa ni bilo včasem nekemu gospodu, ki se je kar premaknil na sedežu in ki je ubogega Pucelja strašno hudo pogledal. — Shodek KDK je seveda končal.

Naznanila

Prireditve in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par, vsaka nadaljnja beseda po 3 Din.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani vabi na mesečno zborovanje dne 20. septembra 1928. Predava g. mestni fizik dr. M. Rus: Higijenska organizacija stolnega mesta Ljubljane. Sestanek ob 5. uri popoldne v mestni klavnic, Poljanska cesta. Po predavanju se vrši ogled nove klavnice, na kar se posebej opozarjajo gg. zdravniki, tudi nečlani društva, da ne zamude ugodne prilike in si ogledajo tudi v higijenskem oziru najmodernejšo klavnico.

Kalvarija. Zveza slovenskih vojakov Ljubljana-Moste obvešča cenj. občinstvo, da je bila bojna igra Kalvarija radi neugodnega vremena preložena. Dan zopet vpriporitve pravočasno objavimo. Kupljene vstopnice v predprodaji ohranite. — Odbor.

Maribor.

Akad. kongregacija ima jutri ob 20. uri redni sestanek. Lepa prilika. Kat. omladina sprejema učence za pouk violine in klavirja po znižanih cenah.

Orel

Ljubljana-Sv. Peter. V sredo dne 19. t. m. zvečer ob osmih se vrši letni redni občni zbor našega odseka v prostorih Prosavte — Sv. Peter. Na dnevnem redu so celoletna poročila opravnikov, volitve novega odbora in slučajnosti. Člani so dolžni, da se ga udeležijo, gostje in starešine vabljeni.

Ljubljansko orlovskega okrožja. Redni letni občni zbor se vrši dne 22. t. m. zvečer ob osmih v Ljudskem domu z dnevnim redom: Poročila opravnikov, volitve novega odbora in slučajnosti. Vsak odsek je dolžan poslati dva zastopnika, ki morata biti odbornika, če je mogoče, predsednik in načelnik odseka. Ostalo članstvo odsekov, starešinstvo in prijatelji so vabljeni.

Polzvedovanje

Opozorilo. Oseba, ki je v soboto zvečer pomotoma odnesla iz kavarne Union usnjate damske rokavice, se prosi, da jih nemudoma izroči blagajni kavarne Union.

brez vsake druge nezgode. Nekaj kislih obrazov smo pa le videli po shodu; je pač že tako — v Mariboru je kaline težko loviti. »Sijajne manifestacije« se namreč ni udeležilo niti 50 pristavev drugih strank in mnogo, mnogo prav odličnih Mariborčanov, ki so menda odrekli disciplino, ker je bil morda »hec« kje drugod še večji kakor v Narodnem domu.

Poizkusna vožnja. V soboto zjutraj ob 1 je pripeljal v Maribor g. inž. Robert Klein nov avto za mestni avtobusni promet. Ob meji je bilo treba plačati 26.000 dinarjev carine. Novi avto je tipa »Saurer«, je dvotonski, ima prostora za 18 oseb ter je opremljen z dvema ventilatorjema najnovejše vrste »Flettner«. Poizkusne vožnje v Celje in Dobro so se med drugim udeležili obč. svetnik Robaus, mag. svetnik Barle, ravnatelj inž. Tomšič ter zastopniki časopisja. Vožnja je v lepo opremljenem vozu potekla docela prijetno in brezhibno. Samo cesta... posebno od Konjic dalje. Največ pa trpe radi ceste pasanti, ki jim leti blato v debelih in gostih kepah kar v obraz. Pravijo, da bodo začeli s popravili ceste, ki je od Vojnika do Celja najbolj zanemarjena. Mariborska mestna občina bo odslej nabavljala za podeželni avtobusni promet samo avtobusna vozila tipa »Saurer«, ker so le ta najtrpežnejša in za podeželske ceste pač najprimernejša. Novi »Saurer« vozi na progi Maribor—Celje.

Poroke. V zadnjem času so se poročili: Vinko Mejač, davčni poduradnik, z gđ. Cecilijo Stantejevo, zasebnico; Bruno Ivanuš, elektrotehnik, z gđ. Marijo Bubičev, privatno uradnico; Rudolf Godec, bančni sluga, z gđ. Justino Martinskovo, zasebnico; Franc Stein, žand. stražmojster, z gđ. Uršulo Ceričevo, šiviljo; Jožef Delkina, žel. uradnik, z gđ. Dragotino Dolničarjevo, zasebnico; Tomaz Murkovič, gostilničar in posestnik, z gđ. Apolonijo Kuščevo, služkinjo; Edvard Serbec, ključavničar, z gđ. Josipino Proselovo, zasebnico.

Nalezljive bolezni. V mariborskem mestnem okolišču sta v času od 8. do 14. septembra zboleli dve osebi in sicer ena na škrlatinko in ena davici.

Celje

OTVORITEV ORLOVSKEGA DOMA.

Kljub slabim vremenskim prognozami so se zadnji teden celjski Orli in Orlice pridno gibali, da dovrše vsa dela v novem orlovskem domu, ki je v nekaj mesecih zrastel na mestu prejšnje dvorane pri »Belem volu« — prej skromen kotiček, sedaj mogočna stavba. In čeprav se tudi v nedeljo vreme ni preokrenilo na boljše, to ni oviralo številnih gostov, ki so prisostvovali dopoldanskemu sprejemu in blagoslovitvi ter popoldanski javni telovadbi. Takoj prvi dan, ko je bil izročen dom svojemu namenu, se je pokazalo, kolike ljubezni je deležen in to ne le Orlov in Orlic, ampak vseh, ki jim je za dobro stvar.

Po dopoldanski sv. maši, pred katero je pel pevski zbor Prosvetnega društva pod taktirko skladatelja Mihelčiča se je razvil po celjskih ulicah sprevod članstva. Za dvema praporoma so stopali najprej v treh četverstopih Orli-akademiki in starešine, nato člani celjskega in zastopniki sosednih odsekov, za njimi članice, železničarska godba in oboji naraščaj. Članstva je korakalo v sprejeto okrog 200. Medtem je množica napolnila obirno, 28 m dolgo telovadnico, ki pa še ni mogla sprejeti vseh, ki so hoteli prisostvovati blagoslovitvi in večina občinstva se je morala zadovoljiti s tem, da je z dvorišča spremljala potek slovesnosti v telovadnici. Pevski zbor je odpel dr. Schwabovo »Zdrava Marija«, nakar je izvršil g. opat Peter Jurek obrede blagoslovitve. Po himni »Povsod Boga« je otvoril br. dr. Vršič slavnostno zborovanje. Po njegovem uvodnem govoru je stopil na oder, nad katerim je visela dr. Krekova slika. Predsednik Ljudske posojilnice, ki je z mecenatskim činom omogočila to zgradbo, g. prof. Cestnik in v daljšem govoru, ki ga je govoril očitno ginjen nad uspehom, ki ga je rodila njegova iniciativa, izročil dom v oskrbo odsekovemu predsedniku br. Plahutniku, ki se mu je zahvalil v onemistem odgovoru. Glavni govornik pa je bil br. Ivo Peršuh. Navdušeno je bil sprejet pozdrav g. okrajnega poglavarja.

Popoldanska javna telovadba se je izvršila odlično, kar treba poudariti tembolj, ker so imeli telovadci zadnje tedne dovolj dela z dovršitvijo doma, a so se kljub temu tudi za telovadno nastop temeljito pripravili. Da je ves čas med telovadbo deževalo, to nepričakovano mnogobrojnih gledalcev ni motilo. Po telovadbi se je vršila v vseh prostorih doma družbna prireditve, ki jo je zopet posetilo toliko ljudi, da je vladala pravcata gnetica. Veseli so bili vsi, ki so si ogledali ob tej priliki moderno ureditve vseh prostorov, veseli pa so bili zlasti Orli, ki so pozdravili v svoji sredi mnogo novih prijateljev, ki dosedaj niso zahajali med naše fante.

Bogat program dela, ki si ga je zastavil celjski Orel za zimsko sezono v telovadnici in predavalnicah, bo najlepša zahvala vsem, ki so žrtvovali in darovali za novi dom, ki je med najlepšimi kar jih ima naše orlovstvo.

Dopisi

Dobrna pri Celju. Odšel je od nas trgovec g. Joža Hrastelj v Gornjo Radgono. Deloval je marljivo na polju organizacij, bil v občinskem odboru in se sploh pri socialnem delu živahno udeleževal, zato ga bomo zelo pogrešali. Želimo mu tudi na njegovem novem mestu sreče in blagoslova.

Shodi SLS.

Preteklo nedeljo sta se vršila v Blagovici in Krasnji v Črnem grabnu dva zelo dobro obiskana shoda SLS. Poročila so nar. posl. Strein in obl. poslanca Poznič in Mazovec. Zborovalci so z zanimanjem sledili poročilom in izrekli zaupnico Jugoslov. klubu ter njega načelniku dr. Korošču, kakor tudi obl. odboru. Po shodu se je vršil živahen razgovor s posameznimi volivci o nadaljnjem gospodarskem delu v kamniško-brdskem okraju.

Zborovanja SLS v okraju Maribor Dne 11. septembra se je vršil v Mariboru zelo številno obiskani zbor županov, obč. odbornikov in delegatov SLS. Govorila sta poslanca Falež in Zebot. — V nedeljo, dne 16. t. m. je bil v Sv. Lenartu v Slov. goricah velik shod SLS za cel. okraj. Govorili so oblastni predsednik dr. Leskovač in poslanca Zebot in Poljanec. — Dne 23. septembra bo shod SLS pri Sv. Barbari v Slov. goricah. Govori poslanec Zebot.

Pri Sv. Križu pri Ljutomeru je bil v nedeljo 16. septembra veličasten shod SLS. Predsedoval je oblastni poslanec Anton Slavič. Politično poročilo je podal narodni poslanec dr. Hohnjec. Podpredsednik oblasne skupščine Jakob Rajh je poročalo delovanju in uspehih oblasne samouprave v mariborski oblasti in o delovanju ljubljanskega okrajnega zastopa. V enoglasno sprejeti resoluciji se je izreklo popolno zaupanje predsedniku vlade dr. Korošču, poslancu dr. Hohnjecu in oblastnim poslancom.

Dr. Hohnjec poroča v nedeljo, 23. septembra, v Konjicah na zboru delegatov, zaupnikov in občinskih odbornikov SLS za konjiški okraj. Zborovanje se začneja po osmi sv. maši.

„Veselite se z menoj“

pravi mlada gospa Mica. „Zmeraj bom vesela in dobre volje, ker mi ne preči nikaka težka muka, odkar RADION pere sam.“

Varuje perilo!

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 18. sept. ob 12. uri: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 18: Nemsčina, poučje Piskernikova. — 18:30: Crvi, predava prof. Pengov. — 20: Koncert radio-kvarteta, dve violini, cello, kvalet, izvajajo sledeče skladbe: 1. Schubert: Rosamunda (predigra). 2. C. Goldmark: Cvrček za pečjo. 3. R. Wagner: Tristan in Isolda (predigra). 4. A. Dvořak: Slovanski ples št. 6. 5. E. Grieg: a) Erotik; b) Ljubim te. 6. A. Fetras: Valček (Večer na Alstri). 7. Delibes: Coppelia: a) Rachmaninov: Preludij; b) Cerin: Lepa Mara; c) F. Zajc: Zrinjski. — 21:30: Poročila.

Sreda, 19. sept., ob 12: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 18: Srbohrvaščina, poučje prof. Mazovec. — 18:30: Jadransko morje, naše okno v svet, predava dr. V. Bohinjc. — 20: Koncert orkestra Dravske divizije pod vodstvom viš. kap. dr. Cerina: 1. Lehar: Rdeče rože, valček. 2. Sylva: Susie, foxtrot. 3. Marwell: Montevideo, tango. 4. K. Mašek: Luna sije, poje g. Jarc pri klavirju g. Marij Kogoj; a) B. Ipavec: Oblaku; b) A. Laievic: Oh tako presla mi je mladost; c) A. Svetek: Svetla noč. 5. Markusch: Rozsi, foxtrot. 6. Farbach: V vasi pri Kahlenbergu: polja franc. 7. Hoffmeister: Ob ločitvi, dvospev. Dr. Dolinar: Na vrtu. 8. Leoncavallo: Arijia iz opere »Pagliacci«, poje g. Jarc, spremlja g. Marij Kogoj; a) Aj. — aj. — aj; b) Oj ta vojaški boben. 9. Engel: Grenke solze, boston. 10. Lehar: Eva, valček. — 21:30: Poročila.

RABITE TUNGSRAM BARIJEVE CEVI

Spori

NEDELJSKE PRIREDITVE

Medmestna tekma Ljubljana: Celovec 8:1 (2:1)

Po dolgem času smo imeli v gosteh simpatične Celovčane. Le žal, da niso mogli nastopiti v jačji postavi, kajti v tej postavi niso bili za Ljubljano nič več, kot vsak povprečen klub. Celovec je zastopal kompleten KAC, ki v svoji igri ni nič pokazal. Edino vratar je s svojo igro v prvem polčasu naravnost zadivil. Branilci v slogu, kot že dolgo nismo videli v Ljubljani. Od domačih sta ugajala posebno Bertonec in krilu in pa Pavlin v zvezi, ki sta se vedno znala preigrati, in njih akcije so bile posebno v drugem polčasu plodonosne. Oman na centru je igralce svoje vrste. Agilen in priden, vendar v moštvo, ki igra moderen nogomet, ne spada. Je igralec stare garde in smo mnenja, da bi spadal na to mesto v reprezentanci kdo iz Maribora, ki je bolje vigran s Pavlinom in Bertonecem. Vodeb je dosti tehničen, je prilično zadovoljil, vendar ni strelec in spada semkaj nesporno šiška. Jug na krilu v prvem polčasu boljši, v drugem se pa ni znal postirati. Mesta halfov so bila dobro zasedena. Košenina je storil svojo dolžnost. Zemljak je bil slabši. Pri dobrem in hitrem krilu je Zemljak nezanesljiv, ker se premalo drži svojega mesta. Kirbiš je pa sijajen igralec v podpiranju napada, vendar pa premalo defenziven.

Obramba je funkcionirala, vendar ne vemo, če ne bi bil Verovšek boljši od Pleša. Pleš ni več tisti Pleš, ki je izzval pri vsaki tekmi občudovanje občinstva. Jančigaj sicer ni imel dosti posla, vendar ga poznamo iz prejšnjih iger toliko, da mu brez skrbi zaupamo gol. — V 25. minuti je sodnik v počaščenju spomina po pok. podpredsedniku LNP Černetu prekinil igro za eno minuto.

Nadaljevanje mittinga Ilirija: Primorje

Primorje zmaga s 110 : 56 točkami nad Ilirijo. Takaj moramo ostro grajati atlete Ilirije, ki niso nastopili in so s tem povzročili poraz svojega kluba. Izgovori na slabo vreme so ničevi. Vsled premale konkurence so trpeli tudi rezultati in ni postavljen noben nov rekord. — Skok v daljavo: 1. Režek (I) 6.12 m; 2. Korč (P); 3. Stepišnik (I); 5. Troškok: 1. Režek (I) 15.245 m; 2. Korč (P); 3. Outrata (I). — Skok ob palici: 1. Kermavner (P) 2.70 m; 2. Tomšič (P); 3. Outrata (I). — Met kladiwa: 1. Rotar (I) 31.34 m; 2. Banko (I); 3. Korč (P). — Met kopja: 1. Petkovšek (P) 43.91 m; 2. Cimperman (P); 3. Lojk (I). — Tek na 200 m: 1. Jug (P) 24.5 sek.; 2. Peovič (P); 3. Stepišnik (I). — Tek na 800 m: 1. Zorja (P) 2:05.6 min.; 2. Furlan (P); 3. Habič (I). — Tek 110 m z zaprekami: 1. Korč (P) 20.8 sek.; 2. Outrata (I); 3. Pavšič (I). — Tek na 5000 m: 1. Walner (P) 17:45.5 min.; 2. Senčar (I). — Švedska štafeta: 1. Primorje; 2. Ilirija približno 60 m za prvo.

HAZENA

ASK Primorje : SK Ilirija 1 : 11 (1 : 7)

Lepa in napeta igra, vendar bi Ilirija zmagala lahko s še večjim rezultatom, da ni bila takoj ob začetku drugega polčasa težje poškodovana Tratnikova, tako da so jo morali odnesti z igrišča. Družina Primorja je absolutno odpovedala in ni bila Iliriji v nobenem oziru enaka. Po reklamnih noticah po časopisju smo z gotovostjo računali na drugačno igro. Svetovali bi pa nekaterim igralcem, da se odvajajo preostre igre.

MARIBOR

SK Rapid : SV Leoben 4 : 5 (2 : 2)

V nedeljo je igral mariborski Rapid proti SK Leobenu in dosegel prvo zmago na lastnem novem igrišču. Tekma je bila v soboto zaradi slabega vremena odpovedana. Kljub temu so gostje prišli in odigrali tekmo v navzočnosti maloštevilnega občinstva. Tekma ni nudila mnogo. Rapid je nezasluženo zmagal. Igral je raztrgano, brez kombinacij. Zadovoljil je edino le branilski par. Leoben je tehnično in taktično nadkriljeval domačine. Neodločen napad je marsikatero zrelo šanso po nepotrebnem zabil. Posebno poglavje pa tvori sodnik g. Nemec, ki je sodil naravnost škandalozno. Oba prva gola sta padla iz očitnih offsideov. Samo v prvem polčasu je g. Nemec spregledal nič manj kot osem (!) offsideov! Slab vtis je napravilo tudi nefair postopanje igralca Rapida Ervina Pernatha. Klubi bi morali take igralce najstrožje kaznovati.

ISSK Maribor : SK Ptuj 6 : 0 p.l.

V nedeljo bi se morala odigrati v Mariboru prva hazena tekma za jesensko prvenstvo. Ker pa družina SK Ptujja ni prispela, je izgubila par forfait.

Sveta življenje in vrvenje

Tolstojeva proslava v Rusiji

»Pri nas, v zemlji največje revolucije v svetovni zgodovini ne odbijamo a priori vsega, kar smo dobili kot kulturno nasledstvo od prejšnjega režima, ampak stopamo na veliko pot ocenjevanja starih kulturnih vrednot. Raditega ne soglašamo z André Gidom, ki je, vprašan od nemških časopisov, rekel o Tolstojevi proslavi, da je to samo klanjanje pred velikim genijem. Od nas, revolucionarnega in marksističnega proletariata ne more nihče zahtevati, da zavzamemo takšno stališče, ker mi tudi na dan tako pomembnega jubileja sodimo o Tolstoju s kritičnimi očmi.«

Tako je izjavil Lunačarski kot svečani govornik na dan 100-letnice Tolstojevega rojstva na svečanem zasedanju v Velikem (boljšem) gledališču takoj v začetku svojega govora. V tem duhu so se vršile tudi vse slovesnosti. Na tem zasedanju torej ni bilo svečanega patosa in burnega odobravanja, s katerim se proslavljajo kakšne ničvredne revolucionarne epizode, ni bilo takšnega oduševljenja, kot se ga vidi na raznih kongresnih zasedanjih ali važnejših plenarnih sejah moskovskega sovjeta. Nekak državni kritičizem je napolnil vse gledališče in se je dojmil tudi večine publike, katera je preko sedem ur gledala ogromno sliko Leva V. Tolstoja, postavljeno med zelenimi in sivimi draperijami. Ko bi ne bilo profesorja Sakulina in nemškega pisatelja Štefana Zweiga, težko da bi se atmosfera ogrela tako, kakor je to običaj povsod na svetu ob proslavi tako velike osebnosti kot je Lev Nikolajevič Tolstoj.

Ne more se ravno reči, da bi izgubila proslava s tem kritičizmom nekaj svoje zunanje impozantnosti. Trezni govor Lunačarskega je napolnil zduh z nekakšnim ozonom, v katerem se je mnogo lažje dihala in se tudi jasnejše videlo tako nedostatke Tolstoja, pridigarja novega verskega zamisla, nove filozofije in življenjskega reda, kakor tudi nedostatke tistih, kateri Tolstoja zopet cenijo, sprejemajoč od njegovega učenja sa-

Tolstojeva proslava stoletnice v Moskvi.

mo to, kar jim ugaja in zavračajoč mesta, ki se protivijo boljševiški ideologiji.

Parter in oder velikega gledališča sta bila prenapolnjena. Sestala se je vsa literarna Moskva, sestala se je Tolstojeva Moskva, zbrala se je zares kozmopolitska družba. Zbran je bil skoro ves diplomatski zbor. Med publiko so se nahajali tudi odlični inozemci, kakor Kellermann, Zweig, Dasma, Mayer, Veleminski, Le Gate, Daniell itd. Takur., Ghandi, Nansen, Edison, Ham-sun, Mann, Rolland in še mnogi drugi so se opravičili ali pa so poslali brzoglavne pozdrave. Zato pa so bili vladni krogi slabo zastopani. Od vodilnih oseb ni prišel nihče. Navzoč je bil samo Litvinov, in to verjetno samo radi mednarodne dolžnosti, ter Jenukidze, tajnik osrednjega izvršilnega odbora, ki je sedel skrit v ozadju lože. Lože sovjeta komisarjev so bile okupirane po kal-miških in burjatskih delegatih ter kremelskem uradništvu. Svečanosti je prisostvovalo mnogo študentov in vojakov rdeče armade.

Lunačarski je v začetku zasedanja povedal neko frazo. Takoj nato je orkester zaigral Internacionalo in 3000 oseb je vstalo. Prisoten je bil tudi avtor te Internacionala, stari Pierre Desjei-

Amundsenova doprsna soha, ki jo bodo shranili v norveškem narodnem muzeju.

tere. Nato je Lunačarski v bogatih besedah očrtal profil velikega slavljence, kakor ga namreč razume on in sovjetska vlada.

Po njegovem govoru je zasviralo deset čel Bachov koncert, ki ga je Tolstoj tako ljubil. Besedo je povzel profesor Sakulin, ki je v finih niansah očrtal umetniško in literarno vrednost Leva N. Tolstoja. Atmosfera se je ogrevala. Toda, za Boga, saj sovjeti slave v Tolstoju samo odličnega književnika in nič več! »Rusija se ponša s svojim umetnikom v besedah« je končal profesor Sakulin svoj govor ob navdušenem odobravanju prisotnih. Najbolj se je tresla galerija, kjer so bili sami dijaki in dijakinje.

Beethovnova »Peta simfonija« zelo spominja na Tolstojevo življenje, posebno obe srednji frazi. Danes se je odsvirala slavljencu v čast in naslovljena je bila svobodnemu grobu v Jasni Poljani, kjer se je ta čas vrstila procesija meščanov, ki so poslušali besede Tolstojeve hčerke Aleksandre Lvovne in recitacije iz nekoliko važnejših del njenega očeta.

Beethovnova »Peta simfonija«, je pomenila prehod k sodelovanju tujcev na zasedanju. Nastopil je Štefan Zweig. Pozdravljen je bil, kakor da bi bil sam jubilar. Njegov mehki glas se je krasno razlegel v absolutni tišini v dvorani. Zweig je s svojim izrazitim literarnim jezikom prednašal v grandioznih črtah vso globino vpliva, ki ga je imel Tolstov preko pol stoletja na svetovno literaturo, na poznavanje Rusije, na njeno kulturo, literaturo in na vso evropsko družbo, ki je do tega časa zanemarjala vzhod. Tolstojev jubilej je veliki praznik vseh literatur — to je zvenelo iz govora nemškega pesnika — danes smo vsi bratje, ker nas druži velik spomin.

Potem je prišlo na vrsto čitanje raznih pozdravov, brzoglavov, naslovov, mešali so se najrazličnejši jeziki...

Bila je že druga ura po polnoči, ko se je pričelo Veliko gledališče prazniti.

J. E. Šrom.

Izumitelj ženitnega oglasa

Neki angleški časnikarski podjetnik v XVII. stoletju se more po pravici smatrati, da je prvi ženitni oglas ne samo objavil, ampak si ga tudi izmislil. V njegovem časopisu od 19. julija 1695 se nahajata prva dva ženitna oglasa. Raditega je bil izpostavljen mnogim napadom. Prva ženska, ki je iskala moža, da bi ji s poroko pomagal do podedovanega premoženja, je bila neka Nemka l. 1738. V tem času so pričeli v Nemčiji izhajati prvi časopisi

Tekmovanje nemških skavtov, kdo bo v najkrajšem času ugotovil največ rastlinskih imen. Nemški skavti se zelo bavijo z naravoslovjem.

za posredovanje ženitev, od katerih so najbolj znane »Allgemeiner Heirattempel«. V Avstriji so se pojavili prvi ženitni oglasi l. 1793. Dandanes so taki oglasi že tako navadni, da se med drugimi oglasi niti opazijo ne.

Ali čutijo cvetlice bolečino?

Znano svarilo »Ne trpinči živali za šalo, ker občutijo ravno tako kot bolečino« se lahko obrne tudi na cvetlice. To zahteva vsaj župan angleškega mesta Christchurch Martin, ki je pred kratkim izjavil na neki cvetlični razstavi, da smatra za neusmiljenost, trgati cvetlice in jih vtikati v vaze. Zagovornik cvetlic se je pri tem skliceval na raziskovanja indijskega raziskovalca Sira Jagadisa Bose, ki da je s svojimi izredno finimi aparati za merjenje ugotovil ne samo bitje žile, ampak tudi jasno reakcijo na prijeme, udarce itd. Alkohol in strupi delujejo na življenje rastlin ravno tako kot na živali. Trdi celo, da je ugotovil pri rastlinah smrtni boj. Toda ugotovitve tega Indijca še niso znanstveno potrjene in angleška publika se je odločno uprla temu, da bi se rastline primerjale z živalmi.

V dveh ~ treh vrstah

Razstava Leva Nikolajeviča Tolstoja v Prahi. V praškem narodnem muzeju se je včeraj otvorila Tolstojeva razstava. Govorili so ravnatelj muzejske knjižnice dr. Wolf, osebni tajnik Tolstojov Val. F. Bulgakov in muzejski knjižničar dr. Dolenski, ki bo tudi gostom razkazoval razstavljene predmete.

Gospa Filimonor, najbolj popularna ruska komunistinja, je obenem tudi najbolj vneta športnica.

Perzijski književniki na Tolstojevi proslavi v Moskvi. Na Tolstojevo proslavo so prišli v Moskvo književniki iz vsega sveta. Posebno pozornost so vzbudili perzijski pisatelji, med njimi Sofevi in Forugi.

Prohibicija v Poljski. Po tozadavnem zakonu iz l. 1920. so izvedle nekatere občine v Poljski glasovanje za ali proti prohibiciji. Od 239 občin je samo 44 občin, kjer so zmagali »mokrici«. V občinah, kjer se je glasovalo za prohibicijo, je stopila v veljavo prepoved točenja alkohola.

Madjarske bolniške blagajne imajo 1 milijon članov. Konec leta 1927. je bilo pri madjarski bolniški blagajni včlanjenih po vladni statistiki preko 1 milijon oseb. To pomeni 30 odstotno zvišanje nasproti stanju pred petimi leti.

Nansenova ekspedicija na severni tečaj. Znani polarni raziskovalec Nansen in njegov danski tovariš Peter Freushen nameravata konec tega leta podvzeti znanstveno potovanje na severni tečaj. Ekspedicija bo opremljena z vsem potrebnim v Leningradu. Ekspedicija bo odplula s Zeppelinom, ki se gradi ob Bodenskem jezeru.

Angleski polkovnik Cotton je ob norveški obali uje 300 kg težko ribo. Boj je trajal celih 11 ur.

Anekdote in dovtipi

Čestitka à la Voronov. 70 letnik se je poročil z mlado gospo. Njegov prijatelj mu je brzojavil: »Iskreno čestitam, Šimpanz sledi.«

Sramežljive misli. Leon Daudet, sin Alphonsa Daudeta in šef pariškega lista »Action française«, dovtipen politik, ki pa sicer nima mnogo smisla za humor, je nekoč opazil, kako si lomi neki urednik glavo nad nekim odgovorom za informacijski oddelek lista. Neka dama je namreč hotela vedeti, zakaj zardeva. »Zakaj postanem tako hitro rdeča,« je vpraševala, »ako sedim in mislim, postanem mahoma po vsem obrazu rdeča. Kaj naj storim?« »Pišite ji: Mislite na kaj drugega,« je rekel Daudet.

★

Se je zarekla. Mamica obišče s svojo hčerko neko skopo teto. Pri vstopu se opravičuje, da ni vzela s seboj tudi sinčka. »Žrebala sva«, nadaljuje materino opravičilo hčerka. »Ali imaš vedno toliko srečo pri žrebanju,« vpraša teta. »Srečo? Saj sem vendar zgubila!«

Znani nemški pisatelj Manu piše, znani komponist Nelson pa hitro skomponira njegova dela.

Zagovoril se je. Frumencija: »Ali ne veš, Polikarp, da sem se s Florijanom zaročila in da sva v spomin na ta dogodek v našem vrtu zasadila drevesce?« Polikarp: »Kaj misliš, da bo vrt dovolj velik za vsa drevesca ob enakih slovesnostih?«

Skrbna mati. Štiriletnemu sinčku pade s surovim maslom namazan kos kruha v smeti. Radi tega je bila pokarana služkinja: »Čujte, Micka, danes je padla z maslom namazana stran že štirikrat v smeti. Prihodnjič namažite maslo na drugi strani.«

Naravni čudež. Spočtovana ljubljanska rodbina pride prvič s svojima dvema nadbudnima dečkoma na Bled. Starejši je spotoma pripovedoval mlajšemu vsemogoče čudeže o jezeru, ki se jih je naučil v šoli. Ko pridejo na jezero, odpre manjši usta od začudenja: »Toliko vode!« Sarejši pa mu reče: »Ja, ja, ampak to je samo površina. Spodaj pa je še mnogo, mnogo več.«

Sobarica snubaču: »Blagovolite nekoliko potpeti, gospod si pravkar utika boksarske rokavice.«

Točna dijeta: »Ne smete užiti ničesar drugega kot dve žlici te tekočine na dan.« Debeluharca: »Pred jedjo ali po jedi?«

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službodobne

Rabim učenca
za mešano trgovino iz dobre hiše, pridnega, vestnega fanta, ki bi bil dober računar. — Adolf Starkl, hotelir in trgovec na Bledu.

Vajenca
poštenega, iščem; takoj! Ivan Udrih, krojač.

Več dobrih pohištvenih mizarjev
sprejme Lesna industrija Javor, Logatec.

Učenec
se sprejme v trgovino mešanega blaga. Z mešč. šolo imajo prednost. — J. Laurič, Vransko.

Pletiljo
dobro izurjeno, sprejem takoj. — Selo 41, Moste pri Ljubljani.

Mizarskega vajenca
sprejem. Jančar Albin, mizarstvo, Smednik, pošta Medvode.

Vajenca
poštenega, iščem za takoj. Ivan Udrih, krojač, Trbovlje 1, Loke št. 62.

Služkinja
za vsa dela, v Kolodvorski restavraciji, v prometnem mestu Bosne, se takoj sprejme. Stroški za vožnjo se povrnejo. Več pove Iv. Hramec, Šmartno ob Paki.

Pekovskega vajenca
močnega in poštenega, sprejme Pavel Veršnik, pekarna, Žerjal - Črna.

Urarskega pomočnika
izurjenega, z orodjem, sprejme Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg 9.

Službe iščejo

Prodajalka
samostojna moč, išče mesta. — Ponudbe na »Posrednik« na upravo Slov.

Prodajalka
trgovine z mešanim blagom želi prenesti službo. Gre tudi na deželo, ter je pripravljena pomagati tudi v gospodinjstvu. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Pridna in poštena« št. 8804.

Prodajalka
izveščana v papirni in mešani stroki, želi mesta. Ponudbe na oglasni oddelček »Slovenca« pod šifro »Vestna 4«.

Bolničar
mlad, pošten in zanesljiv, s parletno prakso, nekaj šole, želi službe s 1. ali 15. oktobrom. Event. gre za pomoč v lekarno. Naslov v upravi Slovenca pod »Zanesljiv« št. 8908.

Kdo sprejme
15 let staro, čedno, pridno deklico, vajeno v pospravljanju sob, nekaj v kuhinji — brezplačno, a z vso oskrbo. Ponudbe na upravo lista pod »Križanska družina« 8910.

Pouk

Inštruiram
matematiko. — Ponudbe na upravo Slovenca pod »Matematika«.

Nemščino
podučuje v popoldanskih urah učitelj z nemško matura. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Domači učitelj«.

Dijaki

Dijak
bi inštruiral. — »Uspeh«.

Stanovanja

Opremljena soba
v novi vili za Bežigradom z električno razsvetljavo, parket, poseben vhod, krasen razgled, zelo zračna, se odda takoj. — Naslov v upravi »Slovenca«.

Dve opremljeni sobi
se takoj oddata. Poizve se in ogledajo se v Gledališki stolbi 3, I. nadstr. pri gospe Kirbisich.

Preprosto stanovanje
s sobo in kuhinjo, se išče za 1. november bolj v sredini mesta. — Ponudbe na upravo Slovenca pod »Preprosto«.

Iščem stanovanje
eno ali dve sobi s kuhinjo. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takoj«.

Opremljena soba

se odda. — Kje, se izve v upravi Slov. pod št. 8901.

Dve ali tri meblj. sobe se iščejo takoj
za urad. Ponudbe s ceno in natančnim naslovom pod »Bureau« na upravo Slovenca.

Vnajem

V najem
vzamem posestvo. — Ponudbe na M. Jerman, Lukovica - Domžale.

Trgovino

z mešanim blagom, velikim mesečnim prometom, v najbolj prometnem kraju, pri farni cerkvi, poleg železnice, z lepim stanovanjem, oddam z zalogo vred po ugodnim pogojem v najem radi prezaoplenosti. Ponudbe na upravo Slovenca pod šifro »Večja trgovina«.

Denar

Družabnika
s kapitalom za povečanje zelo rentabilne trgovine v večjem mestu, iščem. Ponudbe pod »Takoj« št. 8800 na upravo lista.

Poizvedbe

Našla se je
srednja vsota denarja. — Kje se dobi, pove uprava Slovenca pod št. 8865.

Posestva

Vzorno lepo posestvo
se prodaja, krasna lega, brez prahu, pol ure od glav. trga v Mariboru, avtobus postajališče, hiša kot vila, sadonosnik in vrt za zelenjavo, vinske brjaje ter last. studenč. voda. Zelo pripravno je za perutninsko rejo, čebelarstvo in ribarstvo. Tudi je priprav. za zdravilišče z mrzlo vodo. — Informacije se dajo samo na direktne kupce v upr. »Slovenca« v Mariboru pod: »Vzorno posestvo«.

Prodamo

Obhajilna miza
že demontirana, iz mesenovega lesa, lepo izdelana in dobro ohranjena se radi notranje preureditve v cerkvi prodaja za 2500 Din. Dolga je miza blizu 7 metrov, v sredi so dvojna vrata. Osebo ali pisarno se je ogledati v svrhu nakupa te mize v župnijskem uradu na Hajdini pri Ptufu.

Puhasto perje

kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din L. Brozović, kem. čistilna perja, Zagreb, Ilica 82.

Šivalni stroj

fin, še nov, za krojače poceni napredaj; nadalje: omara za obleke, umivalnik in ločena peč. — Mestni trg št. 13, II. nad.

Recepte
za izdelavo kreme, mušlovca, žganja itd., prodaja Leban, Špilje 49, Avstrija.

Železna blagajna
sistema »Th. Wiese & Co., Wien«, 38x48 cm, se prodaja. — Rudolf Železnik, trgovec, Zid, most.

Kupimo

Kupim Matekovo Aritmetiko
za 4. in 5. gimn. razred. Ponudbe na upravo Slovenca pod št. 100/8922.

Seno
kupim vsako množino. Prevzamem in plačam takoj. — J. Predovič, Ljubljana, pri Mestni klavnici.

Bukova drva
z navedbo cene, ponudite družbi »Mirja«, Ljubljana, Vilharjeva ulica — za glav. kolodv.

Obrt

Žima
morska trava, posteljne vzmeti in vložki najceneje pri Fr. Stupici, železnina, Ljubljana, Gosposvetska 1.

Otomane

v različnih vzorcih po 550, 600 in 680 Din otomanska pregrinjala, modroce itd kupite najbolje. — Rudolf SEVER tapetništvo, Marijin trg 2.

Ia trboveljski premog

in lepa, suha bukova drva kupite najugodnejše pri trvdri Franc Slovja, Razlagova ulica 20.

Pšenitno moko

»blijah mlinov nudi največje veletrgovine žita in mivskih izdelkov
A VOLK Ljubljano
Resljeva cesta 24.

Berite Slovenca

in oglašujte v njem!

VIERASS' rezila za britje, izdelke iz najfinejšega švedskega jekla tvornice J. VOOS D. Sohn, Solingen.

Naročila za Slovenijo izvršuje: Glavno zastopstvo in skladišče: UNIVERSAL, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

Štev. ad 28.364/28. — Ref. IX. 8888

Razpis

Mestna občina ljubljanska razpisuje oddajo pleskarskih del

za novo stanovanjsko kolonijo (16 pritličnih hišic) v Ljubljani na Vodovodni cesti.

Potrebni pripomočki za vlaganje ponudb se dobe pri mestnem gradbenem uradu, Šolski drevored 2, II. nadstr.

Ponudbe je vložiti v zgoraj imenovanem uradu do 11. ure dopoldne dne 22. septembra 1928.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 15. septembra 1928.

Gradbeni tehnik

z večletno prakso, se sprejme proti takojšnjemu nastopu ali pa s 1. oktobrom pri gradbenem podjetju MIROSLAV ZUPAN, Ljubljana, Vošnjakova 6.

Izjava

Izjavljam tem potom vsem svojim cenj. odjemalcem, ki so prejeli blago od mene, da ne priznam plačil, ki so se izročila mojemu zastopniku (agentu), ker dotični nima od mene nikalnih tozadevnih pooblastil. — Velespoštovanjem

Milivoj Putnik

tovarna salm, masti in suhomesnataga blaga, Bela Crkva — Banat.

Radio aparate zastoni!

Nemška razpošiljalnica odda v reklamne namene in daljnje priložilo v Jugoslavijo večje število svojih prvovrstnih radio sprejemnih aparatov do štiricevnega aparata interesentom v last.

Nikake obveznosti niso s tem združene Malenkostne stroške (poštino, zavojnino i. t. d.) mora plačati prejemnik.

Interesenti naj po dopisnici pošljejo natančen in razločno pisani naslov na

Radioversand E. G. G. & C. Rottloff, Abt. X. Berlin N 4, Gartenstrasse 100.

la svin'sko mast

zajemčeno čisto razpošilja v kantah po 20 in 50 kg ter v sodih po 50 in 100 kg, kakor tudi po železnici in pošti

Milivoj Putnik

tovarna salm, masti in suhomesnataga blaga, Bela Crkva — Banat. Cenike na željo brezplačno.

Sadije v gospodinjstvu.

Konzerviranje sadija in zelenjave. Spisal M. Humeč. Cena Din 24.-.

Jugoslovanska knj. garna v Ljubljani.

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

(Povest iz časa kralja Jana Sobieskego

»Sodnijsko ga ne bom preganjal,« je dejal, »a po tem, kar sem slišal od vas, gospodje, ga že kje najdem, Bog mi je priča, da ga, če le ne padem v vojni, potem pa se že izkaže, ali mu ne bi bila obsodba lažja in prijetnejša.«

In njegove »dekliške« oči so pri tem tako strašno vzplamtele, da je Bukojemske izpreletela groza, čeprav so bili neustrašeni kavalirji. Saj so vedeli, da se v Jackovi duši na čuden način prepleta krotkost z razburljivostjo in pretečim spominom na prestane krivice.

Jacek pa je še večkrat ponovil: »Gorje mu! gorje mu!« in radi poprejšnje izgube krvi zopet prebledel. Malo prej se je bilo že popolnoma zdanilo. Jutranja zarja je pobarvala svet zeleno in rožnato ter se zaiskrila v rosnih kapljicah, ki so visele na trsu, višu, po listju dreves, tudi na iglah pritlikavih borov, ki so rastle tuintam na bregovih močvirja. Pan Zbierzchowski je ujetnikom še ukazal pokopati trupla ubitih, kar pa je bilo hitro opravljeno, kajti lopate so z lahkoto rezale šoto, in ko ni ostalo na gatu nobenega sledu več po bitki, je odrinil sprevoz dalje proti Šidlovcu.

Pan Ciprianovič je svetoval gospodični Sieninjski, naj sede zopet v kočijo, kjer se do prihodnjega odmora lahko sladko naspi. A izjavila je tako odločno, da ne zapusti Jacka, da je ni poskušal niti župnik Vojnovski odvrniti od tega namena. Peljala sta se tedaj skupaj in, če ne štejemo voznika, sta bila sama: gospo Dzvankovsko je tako hudo spanec grudil, da se je kmalu potem spravila v kočijo.

Jacek je ležal znak na kupu sene, položenega na

eni strani vzdolž voza. Gospodična pa je sedela na drugi strani, se venomer nagibala k njegovi ranjeni roki in gledala, ali ne prihaja kri skozi obvezo. Od časa do časa je nastavljala ranjencu na usta meh s starim vinom, ki mu je očividno prav dobro delo. Čez nekaj časa pa se je že naveličala ležanja in je velel vozniku, naj potegne proč seno, na katerem je imel uprte noge.

»Rajši se vozim sedé — je rekel — ker sem že popolnoma okreval.«

»Kaj pa rana? Ali vas ne bo tako bolj bolela?«

Jacek je obrnil oči k njenemu rožnatemu obrazu in pričel govoriti s tihim, žalostnim glasom:

»Odgovorim vam, gospodična, tako, kakor je odgovoril pred davnim, davnim časom neki vitez. Ko ga je zagledal kralj Lokietek* na bojnem polju s križarskimi sulicami prebodenega in ga vprašal, ali zelo trpi, je pokazal na svoje rane in rekel: To manj boli.«

Panna Sieninjska je povedala veka.

»Kaj pa bolj boli?« je šepnila.

»Bol boli hrepenče srce, ločitev pa spomin na prestane krivice.«

Trenutek je vladal molk. Samo srce sta pričeli obema vedno močnejše biti, kajti spoznala sta, da prihaja trenutek, ko moreta in si morata povedati vse, kar imata drug zoper drugega.

»Res,« je rekla gospodična, krivico sem vam storila takrat, ko sem vas po onem dvoboju sprejela z jeznim obrazom in surovo... A to je bilo samo enkrat, in dasi sam Bog ve, kako mi je bilo pozneje tega žal, vendar pravim: kriva sem! in vas iz vsega srca, gospod, prosim oprostjenja.«

* Lokietek (lákiet-kralj) je imeek Vladislava I-ga (1306 do 1333), ki je po dolgem boju zedinil poljske dežele. Z Nemškim Viteškim Redom (križarji) se je kralj vojskoval za morško obrežje.

A Jacek si je položil zdravo dlan na čelo.

»Ni bil to moj trn,« je odgovoril, »in ne to moja največja bol!«

»Vem: ne to, ampak pismo pana Pongovskega... Kako to? Ali ste me mogli zato sumničiti, da sem vedela zanj ali pa sodelovala zraven?«

In pričela je z drhtečim glasom pripovedovati, kako je bilo takrat: kako je moledovala pri panu Pongovskem, naj kaj stori za spravo, kako ji je bil obljubil spisati očetovsko in pristržno pismo, spisal pa je popolnoma drugačno, o katerem je šele pozneje zvedela od župnika Vojnovskega in iz katerega je bilo razvidno, da je imel pan Pongovski že druge namene ter ju hotel za vedno ločiti.

Te njene besede so bile tako rekoč njena izpoved in so ji obenem oživljale bridke in bolešne spomine. Zato so se njena lica od stiske in sramu vsak trenutek zalivale z živo rdečico in solze so ji zastirale oči.

»Ali vam ni pisal župnik Vojnovski,« je naposled vprašala, da nisem ničesar vedela in celo nisem mogla razumeti, zakaj sem prejela za svojo odkritosrčnost tako nagrado?«

»Gospodična,« je odgovoril Jacek, »župnik Vojnovski mi je sporočil samo, da vzamete pana Pongovskega za moža.«

»A ni vam sporočil, da sem pristala na to radi obupa, siročstva, v zapuščenosti — ter samo iz hvalečnosti do pana Pongovskega... Takrat namreč še nisem vedela, kako je napravil z vami, vedela sem edino to, da so me zavrnil in pozabili name...«

Ko je Jacek to slišal, je zatisnil oči in z veliko žalostjo pričel tako-le govoriti:

»Pozabili na te? Da bi le bilo tako!... Bil sem v Varšavi in na kraljevem dvoru, potoval s polkom po deželi, a karkoli sem moral storiti in kjerkoli sem bil, mi nisi niti za hip izginila iz spomina in srca...«

=====

LJUDSKA KNJIŽNICA in založništvo Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani: 23 svazki: A. Sheeha, Nodlag. Povest trškega dekleta. 24 Din. vez 82 Din. — 24 svazek: A. Marja, Hanka. Ljubsko-trška povest. 22 Din. vez 80 Din. — 25 svazek: Haggard. Biti cesarja Montecame. 32 Din. vez 42 Din. — 26 svazek: Sturges in njegova burleska življenja. 14 Din. vez 22 Din. — 27 svazek: Pregoli. Otrci solna. 34 Din. vez 82 Din.

=====